

INWENTARZ KULTU MARYJNEGO W DIECEZJI TARNOWSKIEJ

(ciąg dalszy)

47. DĄBROWA TARNOWSKA

Parafia istnieje od r. 1325. Kościół parafialny pod wezw. Wszystkich Świętych zbudowany z drzewa w r. 1771. Nowy kościół w budowie. Odpust obchodzi się na uroczystość M. B. Szkaplerznej.

W ołtarzu głównym, poświęconym Maryi, znajduje się obraz czczony jako M. B. Szkaplerznej malowany na desce. Z racji tego obrazu kościół posiadał w r. 1954 przywilej sanktuarium maryjnego. W ołtarzu bocznym znajduje się gipsowa figura M. B. Różańcowej. W drugim ołtarzu bocznym pod wezw. św. Antoniego umieszczony jest obraz M. B. Nieustającej Pomocy.

Kościół jest polichromowany. Na sklepieniu w prezbiterium przedstawiona jest Marya Niepokalana a na sklepieniu nawy Boże Narodzenie.

Na ścianach kościoła zawieszono są obrazy: 1) malowany na płótnie przedstawiający *Pietę*; 2) obraz Niepokalanej malowany na drzewie; 3) obraz M. B. Częstochowskiej malowany na desce, z XVIII w. i 4) obraz M. B. Różańcowej malowany na desce.

Wśród feretronów pięć jest poświęconych Maryi: 1) figura drewniana Madonny z Dzieciątkiem typu śląsko-spiskiego, z początku XV w.;²⁶ 2) malowany obraz Madonny w otoczeniu św. Klemensa Dworzaka i św. Gerarda, po drugiej stronie — św. Katarzyny; 3) obraz M. B. Nieustającej Pomocy z r. 1950 malowany na płótnie, po drugiej stronie monstrancja; 4) obraz M. B. z Dzieciątkiem malowany na płótnie, po drugiej stronie — św. Józefa; 5) figura gipsowa M. B. z Lourdes.

Chorałowie i sztandary: 1) koloru białego z obrazem malowanym Świętej Trójcy i Świętej Rodziny; 2) koloru białego z obrazem malowanym Niepokalanego Poczęcia i napisem: „O Maryjo bez grzechu poczęta módl się za nami, którzy się do Ciebie uciekamy”, po drugiej stronie napis: „Stowarzyszenie Dzieci Maryi, założone w 1946 r. — Dąbrowa Tarnowska”; 3) koloru zielonego z obrazem malowanym M. B. Częstochowskiej; 4) koloru czerwonego z obrazem malowanym M. B. Częstochowskiej; 5) koloru białego z Maryą i św. Bernadeta.

²⁶ Por. Dutkiewicz: *Małopolska rzeźba średniowieczna* s. 135 n. il. 81; Tenże: *Powiat dąbrowsko-tarnowski*. W: „Katalog zabytków sztuki w Polsce”. T. 1 s. 137 fig. 593.

W zakrystii znajduje się: 1) pasyjka z XVIII w. z Maryą, św. Janem i Marią Magdaleną; 2) lustro rokokowe z obrazem M. B. z Dzieciątkiem; 3) ornat biały z XIX w. z haftowanym obrazem Niepokalanej.

Dzwon z XV w. ozdobiony jest trzykrotnie powtórzoną plakieta Maryi pod krzyżem i zaopatrzony napisem: *Sancti dei omnes intercedite deo nostr... omniumque...*²⁷.

Przy ul. Tarnowskiej, na realności Katarzyny Sabikowej, znajduje się kapliczka z obrazem M. B. Różańcowej z XVIII w. a na terenie całej parafii — 7 figur gipsowych Najśw. Maryi Panny.

Przy kościele istnieje bractwo Szkaplerza M. B. założone w r. 1906, do którego księgi wpisują się również wierni z innych parafii. Godzinki śpiewane są w ciągu roku w soboty i niedziele, natomiast w adwencie i maju codziennie. Na odpusty uczęszczają parafianie najchętniej do Tuchowa na dzień 2 lipca oraz do Odporyszowa na uroczystości Zielonych Świąt i dzień 8 września.

48. DĄBRÓWKA (pow. Nowy Sącz)

Parafia wikaria Nowego Sącza istnieje od 1924 r. Kościół drewniany pod wezw. św. Rocha zbudowany według tradycji w r. 1410.

W późnorenansowym głównym ołtarzu, nad środkową wnęką, znajduje się obraz Zwiastowania, prawdopodobnie z XVII w.

Na ścianie wisi obraz *Pięty* z XVIII w.

Feretron posiada gipsową figurę Niepokalanej. Na małym sztandarze jest malowany obraz Niepokalanej, zaś na czarnej chorągwi — malowany obraz M. B. Bolesnej.

W 1959 r. został ufundowany dzwon z napisem: „Maryo, Królowo Polski, jestem przy Tobie, pamiętam, czuwam!”.

Dwie figury przydrożne w Bielowicach: 1) Niepokalanej; 2) Matki Boskiej z Dzieciątkiem.

Wierni uczęszczają prywatnie na odpusty do Kalwarii Zebrzydowskiej i Tuchowa.

49. DELASTOWICE (pow. Dąbrowa Tarnowska)

Parafia istnieje od r. 1950. Kościół pod wezw. Serca Jezusowego zbudowany w r. 1947.

W ołtarzu głównym pod wezw. Serca Jezusa jest obraz M. B. Częstochowskiej. W ołtarzu bocznym pod wezw. Maryi jest obraz oleodrukowy M. B. Nieustającej Pomocy i figura Wniebowziętej.

W zakrystii znajduje się malowany na płótnie obraz Niepokalanie Poczętej.

Feretry: 1) figura Niepokalanej według wzoru z cudownego medalika; 2) figura M. B. z Lourdes i 3) figura Serca Maryi.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru białego z malowanym obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Dzieciątko Jezus; 2) koloru białego z obrazem malowanym M. B. Niepokalanej, po drugiej stronie — św. Teresy i 3) koloru złotego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Stanisława Kostki.

²⁷ Szydłowski: Dzwony starodawne s. 51.

Kapa biała z haftowanym obrazem M. B. Nieustającej Pomocy.

Wieża i dzwon „Marya” ufundowane zostały z racji jubileuszu w r. 1954.

Kapliczki i figury: 1) na wieży kościelnej kamienna figura Niepokalanej z napisem: *Ave Maria 1854—1954*, typu cudownego medalika; 2) w Delastowicach, na terenie spółdzielni Szudalec, kamienna figura Matki Boskiej; 3) w Delastowicach kamienna kapliczka na słupie z rozmieszczonymi na ścianach płaskorzeźbami Ukrzyżowania i trzema świętymi, z których jedna postać jest prawdopodobnie figurą Niepokalanej; 4) w Laskówce, na realności Tadeusza Klimaja, figura Niepokalanej stojąca na środku małego jeziora; 5) w Laskówce, na realności Wawrzyńca Misiaszka, kamienna figura Królowej Pokoju z napisem: „Królowo Pokoju, módl się za nami”, ufundowana przez właściciela w r. 1934 i 6) w Odmęcie, na realności rodziny Drewniarzy, figura Niepokalanej, fundowana w r. 1956.

W parafii istnieje bractwo Różańca Świętego. Parafianie uczęszczają na odpusty do Tuchowa na dzień 2 lipca oraz do Odporyszowa na Zielone Święta i 8 września.

50. DĘBICA — Parafia św. Jadwigi i Małgorzaty

Parafia istnieje od r. 1318. Kościół pod wezw. św. Jadwigi i Małgorzaty zbudowany w okresie gotyku, został przebudowany w XIX w.

Ołtarze: 1) w bocznym, poświęconym Maryi, umieszczony jest obraz M. B. Różańcowej, malowany na płótnie w XIX w.; 2) w drugim bocznym maryjnym znajduje się ludowy obraz M. B. Częstochowskiej z XVIII w., konserwowany w r. 1956; drugi mały obraz w tym ołtarzu przedstawia M. B. Różańcową; 3) w ołtarzu pod wezw. Świętej Rodziny jest obraz tego tytułu z XVIII w., malowany na płótnie. W tym samym ołtarzu jest malowany na desce obraz M. B. Nieustającej Pomocy, a na odwrocie napis: *Giovanni Burkhart, Roma 1902*. Obraz poświęcił papież Leon XIII; 4) w ołtarzu z rzeźbionym obrazem M. B. Bolesnej znajduje się napis: „Stanisław Trzecielski, fundator najpierwszy, oddał ten ołtarz Pannie Maryi, aby sława nie zginęła domu tego. MDLXX”.

Kościół polichromowny w latach 1930—38. Wśród scen figuralnych jedna umieszczona na tarczy przedstawia *Pietę*. Jeden z witraży przedstawia podobiznę cudownego obrazu M. B. z Zawady.

Na nagrobku w kościele widnieje płaskorzeźbiony obraz typu *Madonna della Sedia*.

Feretry: 1) figura drewniana Niepokalanej z Lourdes z pocz. XX w.; 2) figura drewniana Maryi i Dzieciątka z końca XIX w. i 3) figura gipsowa Niepokalanej.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru czerwonego z obrazem malowanym na płótnie, przedstawiającym św. Annę z Maryą, po drugiej stronie — św. Franciszek z Asyżu, z 1926 r.; 2) koloru czerwonego z obrazem malowanym na płótnie M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Jana. Kańtego i św. Izydora; 3) koloru żółtego z obrazem malowanym na płótnie przedstawiającym Maryę na tle Jerozolimy, po drugiej stronie — Serce Jezusa; 4) koloru biało-czerwonego, dawnego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej w Gawrzyłowej, z obrazem M. B. Zawadzkiej, po drugiej stronie — Orła Białego, z r. 1931; 5) koloru biało-czerwonego z obrazem malowanym na płótnie M. B. Bolesnej.

po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 6) koloru niebiesko-białego z obrazem malowanym na płótnie M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — Serca Maryi, z 1948 r.; 7) koloru biało-żółtego z obrazem malowanym na płótnie przedstawiającym Wniebowzięcie, po drugiej stronie — św. Stanisława Kostki, z 1948 r.; 8) koloru biało-czerwonego z obrazem malowanym na płótnie M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Jadwigi trzymającej model kościoła i figurę M. Boskiej, z 1948 r.

Haftowana postać Matki Boskiej i Dzieciątka znajduje się na białym ornamencie z XVIII w.

Kaplice i figury: 1) mszalna kaplica M. B. Łaskawej posiada obraz M. Boskiej malowany na płótnie; 2) w kaplicy na cmentarzu jest alabastrowa figura Niepokalanej; 3) w Dębicy, przy ul. Krakowskiej kaplica z obrazem M. B. Częstochowskiej. Tradycja głosi, że taki obraz miał ofiarować tutaj król Władysław Jagiełło; 4) w Dębicy przy ul. Kawęczynskiej, na parceli Tartalowiczów, kaplica drewniana z r. 1870 posiada oleodrukowy obraz Niepokalanej; 5) w Dębicy, przy ul. Zielonej kapliczka pochodząca z 1925 r. z obrazem oleodrukowym M. B. Zawadzkiej; 6) w Dębicy, przy ul. Kawęczynskiej kapliczka z gipsową figurą M. B. Łaskawej, z r. 1951; 7) w Dębicy, na Rynku figura Niepokalanej wzniesiona z piaskowca w r. 1919 w rocznicę odrodzenia Polski, przy której odprowadzają się „majówki” młodzieży; 8) w Wolicy gipsowa figura Niepokalanej.

Parafianie śpiewają lokalną pieśń:

O Pani moja pełna łaskawości,
Matko dobroci, Maryjo litości,
Ty słodka jesteś nad wszystkie miary,
świadom jest każdy dobrej wiary. (6 zwrotek)

W parafii są bractwa Żywego Różańca i Dzieci Maryi. Parafianie najliczniej uczęszczają na odpusty do pobliskiej Zawady a poza tym do Tuchowa, Dębowa i Częstochowy. Miejscowa ludność darzy dużą czią obraz M. B. Anielskiej z kościoła klasztornego ss. służebniczek.

51. DĘBICA — Parafia Niepokalanego Poczęcia

Parafia erygowana przy kościele ss. służebniczek N.M.P w r. 1950. Kościół pod wezw. Niepokalanego Poczęcia posiada przywilej Porcjunkuli.

W ołtarzu głównym znajduje się figura Niepokalanej rzeźbiona w drzewie w końcu XIX w., prawdopodobnie na terenie Tyrolu. Z racji tej figury kościół posiadał w r. 1954 przywilej sanktuarium maryjnego. Nad figurą znajduje się malowany na desce obraz Nieustającej Pomocy, umieszczony w r. 1959. W jednym z bocznych ołtarzy znajduje się obraz Matki Boskiej z r. 1944, umieszczony w srebrnej i złotej blasze.

Jeden z feretronów z r. 1933 przedstawia figurę gipsową Niepokalanej.

Na dwu chorągwiach znajdują się obrazy: 1) haftowany Niepokalanej i św. Józefa na tle biało-niebieskim, z r. 1933 oraz 2) malowany M. B. Anielskiej i Anioła Stróża na kolorze biało-żółtym, z r. 1952.

Ornaty: 1) biały z malowanym i częściowo haftowanym obrazem Niepokalanej, z r. 1935; 2) biały z obrazem malowanym i haftowanym M. B. Często-

chowskiej, z r. 1937 i 3) biały z malowanym i haftowanym obrazem Maryi, z r. 1955.

Na kielichu znajduje się medalion emaliowany z wizerunkiem Matki Boskiej.

Wykaz kaplic, nabożeństw i pielgrzymek podano przy opisie parafii św. Jadwigi i Małgorzaty.

52. DĘBNO (pow. Brzesko)

Parafia istnieje od r. 1315. Kościół murowany pod wezw. św. Małgorzaty zbudowany ok. 1500 r. Drugorzędny odpust obchodzony jest w uroczystość M. B. Różańcowej.

W bocznym ołtarzu M. B. Różańcowej znajduje się obraz Matki Boskiej w otoczeniu św. Dominika i św. Teresy Hiszpańskiej.

Wnętrze kościoła pokryte jest polichromią prof. J. E. Dutkiewicza o wysokich walorach artystycznych oraz ikonograficznych, której charakterystyczną cechą jest zgranie współczesnej formy z gotycką architekturą. Treścią jej jest męczeństwo św. Małgorzaty oraz Pasja Chrystusa. Na prawej ścianie nawy, między przedstawieniami św. Zofii z córkami, św. Barbary i św. Kazimierza, znajduje się przestylizowany obraz M. B. Częstochowskiej jako upamiętnienie jubileuszu maryjnego w r. 1956.

Feretry: 1) malowany na papierze obraz M. B. Nieustającej Pomocy, po drugiej stronie — św. Anny; 2) figura drewniana M. B. Niepokalanej z 1900 r.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru niebieskiego z malowanym na płótnie obrazem Wniebowzięcia, po drugiej stronie — św. Ałojzego; 2) koloru zielonego z malowanym na płótnie obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Stanisława Kostki; 3) koloru zielonego z malowanym obrazem Świętej Rodziny, po drugiej stronie — M. B. Częstochowskiej; 4) koloru zielonego z oleodrukowym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — Orła Białego; 5) koloru białego z malowanym na płótnie obrazem M. B. Niepokalanej, po drugiej stronie — św. Barbary; 6) koloru białego z malowanym na płótnie obrazem Matki Boskiej trzymającej kłosa, po drugiej stronie — św. Stanisława Kostki; 7) koloru czarnego z malowanym obrazem Matki Boskiej na tle czyścica, po drugiej stronie — Chrystusa Ukrzyżowanego.

Na białym ornacie pochodzącym z XIX w. jest haftowana złotem postać Madonny z Dzieciątkiem. Na dzwonie z 1777 r. widnieją słowa: *A.M.D.O. gloriam et beatæ Mariæ virginis et matris Dei et omnium.*

Kapliczki i figury: 1) w Dębnie u wejścia do kościoła kamienna figura M. B. Niepokalanej z r. 1936; 2) w Dębnie, koło zamku kamienna figura w tzw. „Ogrójcu” z 1725 r., przedstawiająca Madonnę z Dzieciątkiem. Istnieje legenda, że niegdyś, gdy przystępowano do budowy kościoła parafialnego, zamierzano wybudować go na miejscu tej kaplicy. W nocy jednak nagromadzony materiał budowlany został w tajemniczy sposób przeniesiony na miejsce, gdzie obecnie stoi kościół; 3) na cmentarzu parafialnym stoi kamienna figura z 1893 r. przedstawiająca Niepokalaną; 4) na cmentarzu kamienna figura z 1896 r. przedstawiająca Niepokalaną; 5) na cmentarzu kamienna figura z 1922 r. przedstawiająca Niepokalaną z Dzieciątkiem; 6) w Dębnie, na polu gromadzkim kamienna figura z r. 1870 przedstawiająca Madonnę z Dzieciątkiem; 7) w Dębnie, przy gościńcu kamienna figura z 1908 r. przedstawiająca Madonnę z Dzieciątkiem; 8) w gro-

madzie Jastew kamienna figura z 1869 r. przedstawiająca Maryję z Dzieciątkiem; 9) w gromadzie Jastew, przy drodze kamienna figura Maryi z Dzieciątkiem; 10) w gromadzie Sufczyn Dolny kamienna figura z 1916 r. przedstawiająca Maryję z Dzieciątkiem; 11) w gromadzie Sufczyn Górny kamienna figura Maryi z Dzieciątkiem.

W Muzeum Diecezjalnym w Tarnowie znajdują się: 1) rzeźba drewniana polichromowana olejno z pocz. XVI w. przedstawiająca Matkę Boską Bolesną z tęczy kościelnej (nr. inw. 156); 2) rzadko spotykamy w Polsce obraz olejny na desce z przełomu XVII/XVIII w. przedstawiający Maryję między czternastoma męczennikami, szczególnymi orędownikami, z napisem nazywającym świętych Piętnastoma Orędownikami: *Sancti quindecim auxiliores, orate pro nobis* (nr. inw. 211); 3) obraz olejny na desce z pocz. XVII w. przedstawiający Maryję obok św. Jana Ewangelisty oplakującą Chrystusa (nr. inw. 24)²⁸.

W parafii istnieją bractwa Żywego Różańca, Różańca Św. i Szkaplerza. Wierni uczęszczają na odpusty do Tuchowa i Porąbki Uszewskiej.

53. DOBRA (pow. Limanowa)

Parafia istnieje od 1361 r. Kościół drewniany pod wezw. św. Szymona i Tadeusza wybudowany w r. 1678. Główny odpust obchodzi się na uroczystość M. B. Szkaplerznej.

W głównym, rokokowym ołtarzu na jednym z medalionów przedstawiona jest scena Wniebowzięcia Matki Boskiej.

Boczny ołtarz pod wezw. M. B. Szkaplerznej znajduje się w kaplicy tegoż tytułu dobudowanej ok. 1700 r. Na ołtarzu z r. 1766 widnieje imię „Marya”. W ołtarzu znajduje się obraz pochodzący z czasu po r. 1678 a odnowiony w r. 1954 przedstawiający Maryję wręczającą szkaplerz św. Szymonowi Stockowi. U dołu postać fundatora — miejscowego proboszcza Wojciecha Juraszewskiego. Jak wskazuje księga bracka Szkaplerza św., obraz ten był czczony prawie w całym powiecie limanowskim. W ołtarzu znajduje się ok. 100 wotów, m. in. odznaczenia państwowe i monety srebrne znalezione przy spalonych w domach mieszkańców wsi Gruszowca i Porąbki w czasie ostatniej okupacji niemieckiej. Z racji tego obrazu kościół posiadał w r. 1954 przywilej sanktuarium maryjnego.

W ołtarzu bocznym pod wezw. Matki Boskiej Różańcowej znajduje się malowany na płótnie obraz Maryi w otoczeniu św. Dominika i św. Katarzyny Sienieńskiej, malowany w r. 1875 przez Szczegockiego. W ołtarzu pod wezw. św. Józefa znajduje się malowany na desce obraz fundowany w 1758 r. przedstawiający Świętą Rodzinę. W ołtarzu Serca Pana Jezusa jest malowany na płótnie w XVIII w. obraz M. B. Częstochowskiej a na cokole ołtarza — obraz Zwiastowania z tego samego czasu.

Kościół polichromowany w latach 1760 oraz 1863/65 przez Jana Markiewicza przedstawia na suficie prezbiterium Zesłanie Ducha Św. a w nawie — Koronację Maryi. Ściany kaplicy M. B. Szkaplerznej pokryte są symbolami Litanii Loretańskiej.

²⁸ Por. Lepsiy: Muzeum Diecezjalne w Tarnowie s. 330 fig. 14.

Feretryny: 1) płaskorzeźbiony z pocz. XVI w. przedstawia Madonnę z Dzieciątkiem w ramie pochodzącej z ok. 1700 r.²⁹; 2) z malowanym na desce obrazem M. B. Szkaplerznej, po drugiej stronie — M. B. Różańcowej; 3) figura M. B. z Lourdes.

Nad drzwiami do kaplicy M. B. Szkaplerznej znajduje się polichromowana figura M. B. Niepokalanej z XVIII w.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru żółtego z malowanym obrazem M. B. Różańcowej; 2) koloru czarnego z malowanym obrazem M. B. Szkaplerznej; 3) koloru czerwonego z malowanym obrazem M. B. Bolesnej; 4) koloru zielonego z haftowanym obrazem M. B. Częstochowskiej.

Na terenie parafii istnieją trzy kaplice mszalne. W Dobrej, w kaplicy św. Jana Nepomucena pochodzącej z pierwszej poł. XIX w., na północnej ścianie znajduje się obraz M. B. Pocieszenia. Kaplica mszalna w Jurkowie Dolnym, na osiedlu „Szerszenie” z 1826 r. posiada w głównym ołtarzu obraz Świętej Rodziny. W kaplicy tej odprawiają się msze św. na podziękowanie za szczęśliwe żniwa.

Kapliczki i figury: 1) w Dobrej, przy drodze do Skrzydłnej, na realności Malinowskiego jest na słupie kapliczka z Ukrzyżowaniem, Maryą i św. Janem, z datą fundacji 1869 i odnowienia 1901 r.; 2) w Dobrej, przy drodze do Tymbaruku stoi murowana kapliczka fundowana w r. 1887 z płaskorzeźbami Maryi z Dzieciątkiem oraz Upadkiem pod Krzyżem; 3) w Dobrej, przy drodze do Tymbaruku na gruncie tzw. „Chocholy”, na miejscu spalonej karczmy postawiona została w ubiegłym wieku kaplica murowana, która według opowiadań ludności, jako stojąca na miejscu przeklętym, miała co noc stawać w płomieniach. We wnętrzu nawy obraz Matki Boskiej; 4) „w Jagodówce”, na realności rodziny Kaweckich murowana kapliczka z ołtarzykiem i obrazem M. B. Częstochowskiej, z figurami św. Piotra i Pawła na antepedium, oraz figurą Niepokalanej w niszy zewnętrznej; 5) „w Liszkach”, na realności Władysława Trzupka kapliczka na słupie z figurą Matki Boskiej z Dzieciątkiem; 6) w „Piechówce”, na realności Władysława Kozy kapliczka murowana z wnęką mieszczącą ludowy obraz M. B. Karmiącej malowany na papierze; 7) w Dobrej, przed domem Marka Franciszka kapliczka przeniesiona z drzewa i ustawiona na słupie w r. 1951 z figurą Niepokalanej; 8) w Porąbce, na realności rodziny Gąsiorów murowana kapliczka z ludowym obrazem M. B. Karmiącej; 9) „Za dworem” murowana kapliczka z pocz. XIX w. z ołtarzykiem i obrazem Świętej Rodziny; 10) przy drodze wiodącej do Jurkowa, na realności Władysława Budacza murowana kapliczka z ludową rzeźbą drewnianą Maryi Niepokalanej.

Na plebanii znajduje się muzeum parafialne stanowiące filię Muzeum Diecezjalnego w Tarnowie. Mieszczą się w nim eksponaty z zakresu malarstwa, rzeźby, przemysłu artystycznego i pamiątek historycznych. M. in. jest tam obraz z chorągwi przedstawiający M. B. Kalwaryjską (w. XVIII), obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z napisem: *Dabo Tibi coronam meam* (w. XVIII) i obraz M. B. Szkaplerznej z chorągwi (w. XVIII).

W parafii były bractwa: Różańca Św., Żywego Różańca i Szkaplerza.

Na odpusty uczęszczają wierni do Kalwarii Zebrzydowskiej.

²⁹ Por. Dutkiewicz: Powiat limanowski. W: „Katalog zabytków sztuki w Polsce”. T. 1 s. 187 fig. 410.

Parafia Dobra, jako położona w pięknej i górzystej okolicy, jest nawiedzana licznie przez turystów, czasowiczów oraz kolonie i obozy młodzieży, która często interesuje się miejscowymi zabytkami sztuki i przeszłości³⁰. Dopomaga temu miejscowe muzeum parafialne. W czasie wakacji 1958 r. odbył się tutaj również obóz inwentaryzacyjny studentów historii sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego³¹.

54. DOBRKÓW (pow. Dębica)

Parafia istnieje od r. 1358. Kościół parafialny pod wezw. Narodzenia Maryi Panny wybudowany w okresie gotyku, później przebudowany. Odpust obchodzi się w dniu 8 września.

Ołtarz główny poświęcony Maryi z obrazem Matki Boskiej, malowanym na płótnie przez krakowskiego malarza W. Eliasza, umieszczonym w r. 1879. W ołtarzu bocznym pod wezw. Matki Boskiej jest gipsowa figura Niepokalanej z Lourdes. W ołtarzu pod wezw. św. Kajetana znajduje się oleodrukowy obraz M. B. Tuchowskiej.

Kościół otrzymał polichromię prawdopodobnie w 1926 r. W prezbiterium na sklepieniu przedstawiona jest Marya wśród aniołów. Na ścianie zawieszony jest obraz M. B. Częstochowskiej malowany na desce w r. 1938 oraz oleodrukowy obraz M. B. Nieustającej Pomocy.

Feretry: 1) drewniana figura M. B. Różańcowej z XIX w.; 2) drewniana figura Niepokalanej z XIX w.; 3) drewniana figura Maryi Pośredniczki Łask z XIX w.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru białego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — Orła Polskiego; 2) koloru czerwonego z malowanym obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 3) koloru biało-żółtego z obrazem malowanym Serca Maryi, po drugiej stronie — monogramem Chrystusa, fundacji dziewcząt z terenu parafii w Roku Maryjnym 1954; 4) koloru białego z malowanym obrazem Maryi Niepokalanej, fundacji dawnego Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej w 1938 r.

Z szat liturgicznych jest jeden biały ornat z malowanym obrazem Niepokalanej.

W kościele znajduje się dzwon z napisem „Zdrowaś Marya” fundowany w 1929 r. przez członków „Klubu Dobrkowian” w Ameryce.

Kaplice i figury: 1) w Gębiczynie, na realności Józefa Mrocza znajduje się murowana kaplica mszalna a w niej ołtarzyk z drewnianą figurką Maryi; 2) w Gębiczynie, przy drodze prowadzącej do Gorzejowej drewniana kapliczka z XIX w. z obrazem Matki Boskiej malowanym na płótnie; 3) w Gołęczynie, na gruncie Józefa Mrocza figura Maryi z r. 1954; 4) w Jaworzu, na realności Stefana Tobiasza figura Niepokalanej wzniesiona w r. 1943 z napisem: „Królwo Pokoju, módl się za nami”; 5) w Mokrczu, koło domu Stefana Matei gipsowa figura Niepokalanej postawiona po pierwszej wojnie światowej; 6) przy drodze z Parkoszy do Dębicy murowana kapliczka z figurą Matki Boskiej wy-

³⁰ Por. Wieś Dobra w pow. limanowskim. Wybór materiałów zebranych przez uczestników żeńskiego obozu krajoznawczego w Dobrej. Kraków 1938.

³¹ Gospodarzowi parafii, ks. dziek. drowi Edwardowi Wojtusiakowi składam na tym miejscu podziękowanie za opiekę i życzliwość, jaką darzył uczestników tegoż obozu.

stawiona po wojnie na miejsce figury św. Floriana; 7) w Parkoszu, na polu Szczepana Jarzębskiego figura Niepokalanej postawiona w r. 1952 jako wotum za ocalenia w czasie ostatniej wojny; 8) w Parkoszu kamienna figura Niepokalanej z r. 1948 postawiona przez Stanisława Bielatowicza jako podziękowanie za ocalenia podczas minionej wojny; 9) w Parkoszu, na realności Adama Falarza gipsowa figura postawiona w r. 1947 również jako wotum za ocalenie podczas ostatniej wojny; 10) w Połomei, w lesie obok drogi prowadzącej do Gębiczyny kamienna figura Maryi fundowana w r. 1925 przez Michała Staronia.

W Muzeum Diecezjalnym w Tarnowie znajduje się ludowy obraz na płótnie przedstawiający M. B. Dzikowską.

Przy kościele istnieje bractwo Różańca Św. i Szkaplerza. Szczególnym kultem darzą parafianie cudowny obraz Matki Boskiej w Tuchowie, dokąd też odbywają corocznie pielgrzymki na dzień 2 lipca. Uczęszczają ponadto do Częstochowy i Przeczycy.

55. DOMOSŁAWICE (pow. Brzesko)

Parafia istniała od r. 1364 w Melsztynie, następnie przeniesiona w r. 1799 do kamiennego kościoła w Domosławicach, wybudowanego w 1796 r. na miejscu istniejącej tu od r. 1650 kaplicy, ufundowanej przez Zygmunta Tarło³². Obecny kościół jest pod wezw. Nawiedzenia Maryi Panny. Odpust obchodzony jest w dniu 2 lipca.

W głównym ołtarzu, fundowanym w r. 1857 przez miejscowego proboszcza ks. Kulasińskiego, znajduje się obraz malowany na desce typu M. B. Częstochowskiej z XVII w. Przy obrazie i w gablotach jest 160 wotów. Miejscowa i okoliczna ludność uważa obraz za łaskami słynący. Tradycja podaje, że obraz ukazał się w cudowny sposób na piasku, na różanym krzaku, gdzie też później wystawiono kaplicę pod wezw. Nawiedzenia. Przy obrazie w dawnej kaplicy było wiele wotów, które skonfiskował rząd józefiński. Ludność miejscowa wspomina cudowne ocalenie w czasie grasującej cholery w 1873 r. Kult obrazu trwa nieprzerwanie do naszych czasów. Istnieją wszystkie dane, aby się starać u Stolicy Apostolskiej o przywilej koronacji³³.

Polichromia kościoła z 1867 r. przedstawia sceny Zwiastowania, Nawiedzenia, Wniebowzięcia i Koronacji Maryi Panny. Na ścianach zawieszono są staćce Drogi Krzyżowej, litografie francuskie z 1840 r.

W feretronie znajduje się malowany na desce obraz M. B. Domosławickiej, po drugiej stronie — Pana Jezusa Miłosiernego.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru biało-żółtego z malowanym obrazem M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — św. Józefa; 2) koloru białego z malowanym obrazem Serca Maryi i napisem „Niepokalane Serce Maryi módl się za nami”, z drugiej strony — Serca Pana Jezusa; 3) koloru biało-żółtego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej i napisem: „Królowo Polski módl się za nami” a z drugiej strony — Chrystusa i napisem: „Króluj nam Chryste

³² Por. Wł. Łuszczkiewicz: Z wycieczki z uczniami w r. 1892. „Wiad. numizm.-archeol.” 1895 nr. 23—25 s. 9.

³³ O. A. Fridrich SJ.: Historie cudownych obrazów NMP. w Polsce. T. 2. Kraków 1904 s. 465—468; O. Wł. Szoldrski CSSR: Kościół i łaskawy obraz NMP. w Domosławicach. Włocławek 1926.

zawsze i wszędzie"; 4) koloru niebiesko-białego z malowanym obrazem Matki Boskiej Domosławickiej wykonanym przez pochodzącego stąd ks. Henryka Kozdroja i napisem: „Domosławicka nasza Królowo — Charzewice—Melsztyn 1950", po drugiej stronie św. Izydor Oracz; 5) koloru czarnego z malowanym obrazem M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — Chrystusa na Krzyżu.

W r. 1949 parafianie sprawili biały ornat z haftowanym wizerunkiem Niepokalanej jako wotum za ocalenie w czasie działań wojennych w r. 1945.

Kaplice i figury: 1) na cmentarzu kościelnym figura M. Boskiej z napisera: „O Maryjo bez grzechu Poczęta módl się za nami, którzy się do Ciebie uciekamy. Zdrowaś Maryjo etc. Fundator ks. Jan Pawlik, pleban miejscowy, dziekan czchowski. R. P. 1863"; 2) obok kościoła obelisk piaskowy z medalionem M. B. Częstochowskiej i napisem: „Na pamiątkę ocalenia kościoła od granatu rosyjskiego, który tu upadł dnia 21 list. 1914 r. a kościoła nie uszkodził"; 3) w Dąbrowie Domosławickiej kaplica z przywilejem mszy św., fundowana przez Stanisława Bacę z Domosławic, stojąca na realności rodziny Szotów, posiada w ołtarzyku gipsową figurę Niepokalanej; 4) w Faliszewicach, przy gościńcu w stronę Melsztyna, na polu rodziny Piechników i z ich fundacji stoi figura M. B. Niepokalanej.

W Muzeum Diecezjalnym w Tarnowie przechowują się: 1) tylna część ornatu z brokatu aksamitnego na tle tkaniny włoskiej z XV w.; haftowana kolumna w kształcie krzyża ze sceną Ukrzyżowania, z postaciami Maryi i św. Jana oraz medalionami Boga Ojca, św. Piotra i Pawła umieszczonymi w ramionach krzyża (nr. inw. 396)³⁴; 2) ludowy obraz malowany na płótnie M. B. Saletyńskiej (nr. inw. 946); 3) obraz malowany na płótnie z XVII w. Matki Boskiej z Dzieciątkiem (nr. inw. 1303).

W parafii istnieją bractwa Żywego i Wiecznego Różańca.

Ludność uczęszcza z pielgrzymkami do Kalwarii Zebrzydowskiej, częściami do Tuchowa a czasem na Jasną Górę. Przede wszystkim jednak czczony jest jako łaskami słynący miejscowy obraz, którego podobizny znajdują się niemal w każdym domu. Ludność śpiewa następujące pieśni lokalne ułożone przez redemptorystę ks. Fr. Karczewskiego i ks. Fr. Walczyńskiego, znanego kompozytora z Tarnowa:

1) O Maryjo, o jakże licznymi łaskami obdarzasz swe dzieci...	(9 zwrotek)
2) Domosławicka nasza Królowo...	(5 zwrotek)
3) Domosławicka nasza Panno...	(5 zwrotek)
4) Witaj Marjo śliczna Pani...	(4 zwrotki)
5) O Maryo Pani świata...	(6 zwrotek)
6) Królowo nasza i Pani...	(4 zwrotki)
7) Do Ciebie biegniem Królowo i Pani...	(7 zwrotek)
8) Cudowna Matko z Domosławic...	(10 zwrotek)
9) Wychwalajmy Domosławicką Pannę...	(3 zwrotki) ³⁵ .

³⁴ Ks. Fr. Leśniak: Artystyczne i historyczne zabytki miasta Tarnowa. Tarnów 1911 s. 27; Z. Winiarzówna: Hafty z Ukrzyżowaniem w Muzeum Diecezjalnym w Tarnowie. Rps, tabl. 1 (praca magisterska).

³⁵ Powielony tekst z nutami pt. Wieniec pieśni ku czci Domosławickiej Bogarodnicy znajduje się w miejscowym archiwum parafialnym.

56. DULCZA WIELKA (pow. Mielec)

Parafia istnieje od 1938 r. Kościół pod wezw. Świętej Trójcy zbudowany w r. 1950.

W głównym ołtarzu znajduje się malowany na desce obraz M. B. Nieustającej Pomocy, przeniesiony z parafii Kukizów, koronowany przez arcybiskupa lwowskiego Bolesława Twardowskiego. Obraz słynie łaskami, o czym świadczą liczne wota z poprzedniej i obecnej parafii. W ołtarzu bocznym pod wezw. Matki Boskiej znajduje się figura M. B. Różańcowej. W małym ołtarzyku jest obraz M. B. Ostrobramskiej.

Na ścianach zawieszono są dwa obrazy: jeden M. B. Tuchowskiej a drugi Serca Maryi Panny.

Feretry: 1) z obrazem malowanym M. B. Niepokalanej; 2) z obrazem malowanym M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Józefa i 3) figura Madonny z Dzieciątkiem.

Chorałowie i sztandary: 1) koloru białego z obrazem malowanym M. B. Różańcowej; 2) koloru białego z obrazem malowanym M. B. Kalwaryjskiej; 3) koloru białego z obrazem malowanym Serca Maryi; 4) koloru białego z malowanym obrazem Maryi podającej Dzieciątko św. Stanisławowi Kostce, po drugiej stronie Serce Pana Jezusa (sztańdar młodzieńców).

Kapliczki i figury: 1) w Dulczy Wielkiej, w środku wsi figura M. B. Niepokalanej z 1947 r.; 2) w Dulczy Wielkiej jest kamienna figura M. B. Różańcowej; 3) na terenie parafii znajdują się cztery zawieszono na drzewach kapliczki poświęcone Maryi.

Ludność darzy specjalnym kultem miejscowy obraz M. B. Nieustającej Pomocy.

57. FILIPOWICE (pow. Brzesko)

Parafia istnieje od r. 1919. Kościół parafialny pod wezw. M. B. Śnieżnej rozbudowany w r. 1921 z kaplicy dworskiej pochodzącej z r. 1890. Odpust obchodzi się w dniu 5 sierpnia.

W ołtarzu głównym pod wezw. Matki Boskiej znajduje się malowany na desce obraz M. B. Nieustającej Pomocy. Przy obrazie 30 wotów. Z tej racji kościół posiadał w r. 1954 przywilej sanktuarium maryjnego.

W małym ołtarzyku znajduje się gipsowa figura Maryi Niepokalanie Pojętej.

Feretry: 1) z obrazem M. B. Bolesnej, po drugiej stronie — Chrystusa w cierniowej koronie; 2) z obrazem Wniebowzięcia Panny Maryi, po drugiej stronie — Chrystusa w Ogrójcu; 3) z obrazem Zwiastowania, po drugiej stronie — św. Józefa z Dzieciątkiem; 4) figura gipsowa Maryi Królowej z 1956 r.

Chorałowie i sztandary: 1) koloru białego z obrazem malowanym M. B. Niepokalanej, po drugiej stronie — Orła Białego; 2) koloru białego z obrazem malowanym Niepokalanej, po drugiej stronie — św. Jana Chrzciciela; 3) koloru białego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Antoniego z Dzieciątkiem.

W Rudzie Kameralnej, na gruncie gromadzkim jest kaplica mszalna murowana z kamienia pod wezw. Świętej Trójcy, fundowana na początku XIX w. przez Jana i Marię Kusionów. W bocznym ołtarzu jest figura M. B. Różańcowej,

w drugim ołtarzu obraz M. B. Różańcowej. Był jeszcze jeden obraz Matki Boskiej, ale wydaje się, że został na nim namalowany obraz Trójcy Świętej znajdujący się w głównym ołtarzu.

Kapliczki i krzyże przydrożne: 1) w Filipowicach figura kamienna z 1902 r.; 2) w Rudzie Kameralnej, na polu gromadzkim kapliczka kamienna z pocz. XIX w. z obrazem M. B. Nieustającej Pomocy; 3) w Rudzie Kameralnej, na polu Andrzeja Zawiszy kapliczka kamienna z malowanymi na płótnie obrazem Matki Boskiej fundowana 15 sierpnia 1842 r.

Przy kościele istnieją bractwa Różańca Św. i Szkaplerza. Na odpusty uczęszczają wierni do Tuchowa i Domosławic.

58. FLORYNKA (pow. Nowy Sącz)

Parafia istnieje od r. 1946. Kościół pod wezw. św. Michała zbudowany w r. 1875.

W ołtarzu bocznym pod wezw. M. B. Nieustającej Pomocy znajduje się malowany na płótnie obraz Maryi z Dzieciątkiem. W innym bocznym ołtarzu znajduje się malowany na płótnie obraz Ukrzyżowania z Maryą, św. Janem i Marią Magdaleną.

Kościół jest polichromowany. Na stropie przedstawiona jest scena Ukoronowania Maryi. Na chórze znajduje się obraz malowany na płótnie Madonny z Dzieciątkiem w stylu bizantyjskim. Na strychu kościoła znaleziono obraz malowany na płótnie przedstawiający złożenie Chrystusa do grobu, prawdopodobnie z XVIII w. W zakrystii wisi na ścianie oleodrukowy obraz M. B. Nieustającej Pomocy.

Feretry: 1) malowany na płótnie z obrazem Maryi Wniebowziętej, po drugiej stronie — św. Michała Archanioła; 2) malowany na blasze z obrazem M. B. Nieustającej Pomocy, wschodniego typu tzw. „Pokrowy”, po drugiej stronie obraz Pantokratora; 3) malowany na blasze z obrazem Maryi z Dzieciątkiem typu bizantyjskiego, po drugiej stronie nie zidentyfikowanego wschodniego świętego; 4) malowany na płótnie obraz z Wniebowstąpieniem, Maryą i apostołami, po drugiej stronie — św. Michała Archanioła; 5) gipsowa figura Matki Boskiej Miłosierdzia; 6) gipsowa figura M. B. z Lourdes; 7) oleodrukowy obraz Maryi Wniebowziętej, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru białego z obrazem Matki Boskiej Miłosierdzia z cudownego medalika i z podpisem: „Pamiętka Roku Maryjnego”, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa z napisem: „Jezu ufam Tobie — 1954 r.”; 2) koloru zielonego z malowanym obrazem Maryi i Dzieciątka trzymającego różaniec, po drugiej stronie z obrazem Chrystusa idącego obok Maryi trzymającego w jednej ręce lilię a drugą wskazującego na swe Serce; 3) koloru zielonego z malowanym obrazem Świętej Rodziny, po drugiej stronie — św. Antoniego Padewskiego; 4) koloru zielonego z obrazem Madonny i Dzieciątka; 5) koloru czarnego z malowanym obrazem M. B. z Dzieciątkiem, po drugiej stronie — Chrystusa Króla.

Wśród naczyń liturgicznych znajduje się monstrancja (w. XVIII) z przytwierdzonym do słońca medalionem przedstawiającym M. B. Bolesną. Dzwon pochodzący z 1789 r. posiada plaketę przedstawiającą Wniebowzięcie a drugi z 1939 r. wizerunek M. B. Nieustającej Pomocy.

Na terenie parafii znajdują się dwa kościoły filialne we wsiach Binczarowa i Wawrzka.

Kościół w Binczarowej³⁶ jest drewniany. Pochodzi z XVIII w. Dawniej był pod wezw. św. Dymitra a obecnie nosi tytuł św. Stanisława bpa.

W głównym ołtarzu znajduje się obraz M. B. Różańcowej wzorowany na cudownym obrazie od oo. dominikanów typu *S. Maria Maggiore* w Rzymie, fundowany w 1956 r. W bocznym ołtarzu Ukrzyżowania obraz tego tytułu z Maryą, św. Janem i św. Magdaleną, malowany na płótnie w XVIII w. W ołtarzu bocznym malowany na płótnie z XVIII w. przyklejonym do deski jest obraz cerkiewnej „Pokrowy”. Wśród oddawna mieszkającej tu ludności istniała legenda, że w czasie zarazy na było wierni modlili się przed tym obrazem i zaraza minęła. Odtąd palono przed nim świece i uważano go za cudowny. Nad wspomnianym obrazem umieszczony jest z tego samego czasu inny obraz malowany na płótnie przedstawiający Zwiastowanie. W kościele ponadto znajduje się mały ołtarzyk z gipsową figurą Niepokalanej.

Na ścianie kościoła zawieszony jest oleodrukowy obraz M. B. Nieustającej Pomocy oraz malowany na płótnie obraz *Piety*, znajdujący się przedtem w głównym ołtarzu. Przy ołtarzu wisi malowany na desce obraz Madonny z Dzieciątkiem, znajdujący się przedtem we „Wrotach Carskich”, w których pozostały nadal przedstawienia Zwiastowania, Narodzenia Chrystusa i Zaśnięcia Maryi.

Feretry: 1) z malowanym na desce (w. XVIII) obrazem Maryi i Dzieciątka trzymającego zwój papirusu, po drugiej stronie — Chrystusa Pantokratora; 2) z oleodrukowym obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 3) z oleodrukowym obrazem Świętej Rodziny, po drugiej stronie — Nieustającej Pomocy; 4) z gipsową figurą M. B. Miłosierdzia z cudownego medalika.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru czerwonego z malowanym na płótnie obrazem Zwiastowania, po drugiej stronie — Świętej Trójcy; chorągiew nowa, obrazy z XVIII w.; 2) koloru zielonego z malowanym na płótnie obrazem Wniebowzięcia po jednej i drugiej stronie, z XVIII w.; 3) koloru białego z malowanym na płótnie obrazem M. B. Miłosierdzia z cudownego medalika i z napisem: „O Maryjo bez grzechu Poczęta módl się za nami”, po drugiej stronie — św. Teresy od Dzieciątka Jezus i napisem: „Św. Tereso módl się za nami”; 4) koloru czerwonego z malowanym na płótnie obrazem Maryi z Dzieciątkiem trzymającym zwój papirusu, po drugiej stronie — Chrystusa Nauczyciela z księgą; obrazy podniszczone; 5) koloru zielonego z malowanym na płótnie obrazem Ofiarowania Maryi w świątyni i św. Michała Archanioła.

Kościół w Wawrzce został zbudowany w r. 1939. Jest on nieużywany, pusty i nieurządzony.

Kapliczki i figury: 1) we Florynce, przy końcu wsi jest kapliczka murowana z malowanym na płótnie obrazem Madonny z Dzieciątkiem (w. XVIII); 2) we Florynce, w środku wsi murowana kapliczka z oleodrukowym obrazem *Piety* z siedmiu mieczami boleści, na tle Jerozolimy w otoczeniu aniołków i narzędzi męki Pańskiej. Prócz tego wewnątrz kapliczki są oleodrukowe obrazy Maryi Królowej Nieba i Narodzenia Chrystusa a na zewnątrz dwa oleodrukowe obrazy *Ecce Homo* i M. B. Bolesnej; 3) na drodze do Binczarowej stoi mu-

³⁶ W międzyczasie wieś Bińczarowa została podniesiona do rangi samodzielnej parafii.

rowana kapliczka z obrazem Matki Boskiej unoszącej się nad czyścem w otoczeniu św. Stanisława Kostki i św. Kazimierza, wyprowadzającego starca z czyścca i wskazującego na Maryję. Obok wisi oleodrukowy obraz M. B. Szkaplerznej.

Parafianie uczęszczają z pielgrzymkami do Kalwarii Zebrzydowskiej, Dębowca, Nowego Sącza, Ptaszkowej a najwięcej do Tuchowa.

59. GAWŁÓW (pow. Bochnia)

Parafia istnieje od r. 1945. Kościół pochodzący z pocz. XIX w. był przedtem protestanckim.

W ołtarzu pod wezw. Serca Pana Jezusa umieszczony jest malowany w ostatnich latach na płótnie obraz Serca Maryi.

Dwa feretrony przedstawiają drewniane figury Niepokalanej i Serca Maryi.

Sztandary: 1) zielony z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, z drugiej strony — Orła Białego; 2) biały z malowanym obrazem Niepokalanej.

Na cmentarzu parafialnym buduje się kaplica pod wezw. Wniebowzięcia z fundacji rodziny Józefa i Marii Flak, tej samej która fundowała do kościoła stację Drogi Krzyżowej. Na gruncie należącym niegdyś do gromady, obecnie prywatnym, znajduje się kamienna figura Niepokalanej fundowana po pierwszej wojnie światowej.

Parafianie uczęszczają z pielgrzymkami do pobliskich Okulic.

60. GAWŁUSZOWICE (pow. Mielec)

Parafia istnieje od 1215 r. Kościół drewniany pod wezw. św. Wojciecha wzniesiony w r. 1677.

W ołtarzu bocznym pod wezw. Matki Boskiej znajduje się figura drewniana M. B. Niepokalanej, zasłonięta malowanym na płótnie w XVII w. obrazem M. B. Siedmiu Boleści.

Na ścianach wiszą obrazy: 1) oleodrukowy M. B. Nieustającej Pomocy; 2) oleodrukowy M. B. Częstochowskiej; 3) w zakrystii malowany na płótnie Madonny z Dzieciątkiem.

W prezbiterium znajduje się witraż przedstawiający M. B. Częstochowską.

Feretrony: 1) z malowanym na płótnie obrazem Maryi pod krzyżem, po drugiej stronie — św. Stanisława Kostki; 2) z malowanym na płótnie obrazem M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — św. Jacka trzymającego monstrancję i figurkę Maryi; 3) z malowanym na płótnie obrazem M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — św. Antoniego z Dzieciątkiem; 4) z malowanym na tekturze obrazem Maryi z Dzieciątkiem, po drugiej stronie — Chrystusa w cierniowej koronie; 5) z malowanym na tekturze obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 6) z malowanym na tekturze obrazem M. B. Ostrobramskiej, po drugiej stronie — św. Andrzeja Boboli; (Obrazy na tekturze są prawdopodobnie dziełem malarza nazwiskiem Witczak); 7) z malowanym na płótnie obrazem Świętej Rodziny, po drugiej stronie — Maryi z Dzieciątkiem; 8) z figurą drewnianą Królowej Dziewic; 9) z drewnianą figurą Maryi z Dzieciątkiem; 10) z drewnianą figurą Maryi z aureolą gwiazd; 11) z płaskorzeźbą w drzewie Wniebowzięcia Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru białego z malowanym na płótnie obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Mateusza; 2) koloru białego z malowanym na płótnie obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 3) koloru czerwonego z malowanym na płótnie obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Karola; 4) koloru czerwonego z malowanym na płótnie obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 5) koloru czerwonego z malowanym na płótnie obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 6) koloru zielonego z malowanym na płótnie obrazem M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — św. Józefa; 7) koloru czarnego z malowanym obrazem M. B. Bolesnej i Chrystusa w koronie.

Puszka ozdobiona jest emaliami przedstawiającymi sceny Zwiastowania, Narodzenia, Ukrzyżowania — prawdopodobnie roboty francuskiej z końca XIX w.

W Muzeum Diecezjalnym w Tarnowie znajduje się tylna część ornatu z XV w. posiadająca haftowaną kolumnę w kształcie krzyża na której przedstawione jest Ukrzyżowanie z Maryą i św. Janem Ewangelistą oraz popiersiami św. Piotra i św. Pawła; boki późniejsze (w. XVI) z aksamitu czerwonego (nr. inw. 436).

Kapliczki i figury: 1) w Gawłuszowicach kamienna grotka z figurą M. B. z Lourdes i tablicą z napisem: *Salus populi Poloniae*; 2) w Gawłuszowicach figura M. B. Niepokalanej na kamiennym postumencie; 3) w Brzyściu murowana kaplica, posiadająca przywilej mszy św. z ołtarzem i figurą Matki Boskiej; 4) w Brzyściu kamienna kapliczka z obrazem Maryi z Dzieciątkiem; 5) w Kliszowie murowana kapliczka z figurą Matki Boskiej; 6) w Kliszowie na kamiennym postumencie pod daszkiem figura M. B. Różańcowej; 7) w Krzemienicy kamienna figura M. B. Różańcowej; 8) w Ostrówku gipsowa kapliczka M. B. z Lourdes; 9) w Roźniatach, „we dworze” na kamiennym postumencie kapliczka Maryi z Dzieciątkiem; 10) w Roźniatach murowana kapliczka z obrazem M. B. Częstochowskiej; 11) w Woli Zdakowskiej figura M. B. Fatimskiej w gablocie oszklonej; 12) w Woli Zdakowskiej kamienna figura M. B. Różańcowej.

Parafianie uczęszczają do Tuchowa, Odporyszowa i Częstochowy, szczególnie wówczas, gdy nawiedzają jakieś klęski i nieszczęścia.

61. GLINIK MARIAMPOLSKI (pow. Gorlice)

Parafia wikaria Gorlic, Kościół zastępuje kaplica zbudowana w r. 1915 pod wezw. M. B. Nieustającej Pomocy. Odpust obchodzony jest w niedzielę przed uroczystością św. Jana Chrzciciela.

W głównym ołtarzu znajduje się obraz M. B. Nieustającej Pomocy malowany na desce w 1959 r. W połowym ołtarzu jest obraz M. B. Częstochowskiej. W prezbiterium malowanym w 1955 r. są przedstawione sceny z życia Maryi.

Jeden ornat pochodzący z r. 1925 posiada haftowany wizerunek M. B. Częstochowskiej.

W parafii znajdują się dwie kapliczki: 1) M. B. Bolesnej i 2) M. B. Częstochowskiej.

Istnieje bractwo Żywego Różańca. Ludność bierze chętnie udział w „Maryjkach” odprawianych w Gorlicach,

62. GŁADYSZÓW (pow. Gorlice)

Parafia istnieje od r. 1947. Kościół parafialny pod wezw. św. Jana Chrzciciela zbudowany w r. 1939.

W ołtarzu bocznym po stronie Ewangelii umieszczony jest malowany na płótnie obraz M. B. Nieustającej Pomocy.

Na ścianach kościoła zawieszono obrazy: 1) malowany na desce Madonny z Dzieciątkiem z XVIII w.; 2) oleodrukowy obraz Nieustającej Pomocy; 3) oleodrukowy obraz Serca Maryi. Przy ścianie znajduje się figura gipsowa Serca Maryi.

Feretry: 1) z malowanym na blasze obrazem Maryi z Dzieciątkiem, po drugiej stronie — św. Michała Archanioła; 2) z malowanym na blasze obrazem M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — św. Gabriela Archanioła.

Chorągwie i sztandary: 1) czerwona z malowanym obrazem Wniebowzięcia, po drugiej stronie — Chrystusa Zmartwychwstałego; 2) czerwona z malowanym obrazem Niepokalanego Poczęcia, po drugiej stronie — św. Józefa; 3) zielona z malowanym obrazem Madonny z Dzieciątkiem, po drugiej stronie — Chrystusa w Ogrójcu.

Na terenie parafii są dwa kościoły filialne. Z tych kościołów w Smrekowcu, pod wezw. św. Michała Archanioła, wybudowany w r. 1720, posiada w polichromii sceny Zwiastowania i Narodzenia Pana Jezusa.

Chorągwie i sztandary tegoż kościoła: 1) koloru białego z malowanym obrazem Niepokalanego Poczęcia, po drugiej stronie — Zmartwychwstania; 2) koloru czerwonego z malowanym obrazem M. B. Szkaplerznej, po drugiej stronie — św. Piotra i Pawła; 3) koloru czerwonego z malowanym obrazem Wniebowstąpienia, po drugiej stronie — Zesłania Ducha Świętego; 4) koloru białego z malowanym obrazem Bożego Narodzenia, po drugiej stronie — Nieustającej Pomocy; 5) koloru białego z malowanym obrazem Zwiastowania, po drugiej stronie — św. Anny z Maryją; 6) koloru białego z malowanym obrazem Maryi z Dzieciątkiem, po drugiej stronie — Wniebowstąpienia; 7) koloru białego z malowanym obrazem Maryi z Dzieciątkiem, po drugiej stronie — świętego biskupa wschodniego.

Kapliczki i figury: 1) w Gładyszowie murowana kapliczka z gipsową figurą Niepokalanej; 2) w Smrekowcu, na realności rodziny Stępników na kamiennym cokole Madonna z Dzieciątkiem; 3) w Smrekowcu, przy głównej drodze kapliczka z obrazem Matki Boskiej.

Ludność uczęszcza do Tuchowa a najwięcej do Kalwarii Zebrzydowskiej, a to dlatego, że wiele z osiedlonych tu rodzin pochodzi z woj. krakowskiego.

63. GNOJNIK (pow. Brzesko)

Parafia istnieje od pierwszej poł. XIII w. Kościół pod wezw. św. Marcina zbudowany w XIV w.

W ołtarzu głównym pod wezw. św. Marcina jest malowany na blasze w XVIII w. obraz M. B. Częstochowskiej. W ołtarzu bocznym pod wezw. M. B. Różańcowej wisi obraz tego samego tytułu malowany na płótnie podczas pierwszej wojny światowej.

Na ścianie kościoła oleodrukowy obraz M. B. Kalwaryjskiej.

Feretryony: 1) malowany na blasze obraz Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 2) drugi malowany na drzewie obraz Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 3) drewniana figura Serca Maryi.

Sztandar koloru białego z malowanym obrazem Niepokalanej, po drugiej stronie — św. Stanisława Kostki.

Na cmentarzu grzebalnym znajduje się kaplica mszalna pod wezw. Pana Jezusa Ukrzyżowanego a wewnątrz jej figura M. B. Bolesnej.

Kapliczki i figury: 1) w Gnojniku, na realności Walentego Wiśniewskiego gipsowa figura Niepokalanej; 2) w Gnojniku na gruncie Józefa Strzesaka gipsowa figura Niepokalanej.

W Muzeum Diecezjalnym w Tarnowie znajduje się rzeźba Madonny z Dzieciątkiem typu sądecko-spiskiego z ok. 1380 r. (nr. inw. 1243), ze śladami pierwotnej polichromii, uszkodzona przez zestruganie torsu, boków, tyłu głowy i rąk dorobionych na nowo, prawdopodobnie dla przystosowania jej do sukienki, celem noszenia w feretryonie³⁷.

W parafii jest Żywy Różaniec czterech stanów a z Wiecznego Różańca należą do parafii Tymowej. Parafianie uczęszczają na Wielki Piątek i na Wniebowzięcie do Kalwarii Zebrzydowskiej, rzadziej do Tuchowa.

64. GOŁKOWICE (pow. Nowy Sącz)

Parafia istnieje od 1911 r. Kościół drewniany pod wezw. św. Antoniego Padewskiego wybudowano w tymże roku.

W ołtarzu bocznym znajduje się drewniana figura Serca Maryi. Na ścianie obraz olejny M. B. Częstochowskiej.

W feretryonie drewniana figurka Niepokalanej.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru niebiesko-białego z malowanym na płótnie obrazem M. B. Szkaplerznej, po drugiej stronie — św. Antoniego Padewskiego; 2) koloru czerwono-białego z malowanym obrazem M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — św. Michała Archanioła; 3) koloru żółto-białego z malowanym obrazem Świętej Rodziny, po drugiej stronie — św. Izydora; 4) koloru czarnego z malowanym obrazem M. B. Bolesnej, po drugiej stronie — Chrystusa w cierniowej koronie.

Kapliczki i figury: 1) w Gołkowicach, koło kościoła kamienna figura Niepokalanej; 2) w Gaboniu — „Przychód”, na realności Zygmunta Józefa na drewnianym słupie statua Niepokalanej z 1918 r. Przedtem była tu jakaś inna figurka; 3) w Gaboniu — „Opalana”, na posiadłości Antoniego Krzaka, na kamiennym w formie schodków cokole, przykryta daszkiem figura M. B. Różańcowej z r. 1868 z umieszczonymi na cokole postaciami św. Ignacego, św. Katarzyny i św. Agnieszki. Jest ona podobna do figury stojącej koło kościoła.

W parafii istnieje bractwo Żywego Różańca. Wierni uczęszczają z pielgrzymkami do Kalwarii Zebrzydowskiej, rzadziej do Tuchowa i Częstochowy.

65. GORLICE

Parafia istnieje od drugiej poł. XIV w. Kościół parafialny pod wezw. Narodzenia Panny Maryi zbudowany został w r. 1890. Odpust główny obchodzony jest w dniu 8 września a drugi na uroczystość Niepokalanej Poczęcia.

³⁷ Por. Dutkiewicz: Małopolska rzeźba średniowieczna s. 135 il. 79.

W ołtarzu głównym jest obraz Niepokalanej malowany przed pierwszą wojną światową przez Jana Stykę. Przy obrazie znajdują się liczne wota. Z racji tego obrazu kościół posiadał w r. 1954 przywilej sanktuarium maryjnego. Dawniej w głównym ołtarzu znajdował się obraz Niepokalanego Poczęcia, który spłonął podczas pożaru kościoła w r. 1874. Było przy nim wiele wotów. Opinia cudowności poprzedniego obrazu została przeniesiona na obraz Styki. Nad obrazem Niepokalanej znajduje się płaskorzeźba Narodzenia Pana Jezusa.

Na ścianie kościoła obraz M. B. Różańcowej.

Feretry: 1) płaskorzeźbiony obraz M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — św. Dominika i św. Klary; 2) gipsowa figura Niepokalanej; 3) płaskorzeźbiony obraz M. B. Nieustającej Pomocy, po drugiej stronie — św. Anny; 4) płaskorzeźbiony obraz M. B. Tuchowskiej, po drugiej stronie — św. Zyty.

Sztandary i chorągwie: 1) koloru czerwonego z r. 1727 z haftowanym obrazem M. B. Różańcowej³⁸; 2) koloru czerwonego z malowanym obrazem Świętej Rodziny w Nazarecie, po drugiej stronie — św. Izydora Siewcy; 3) koloru czerwonego z malowanym obrazem M. B. Nieustającej Pomocy, po drugiej stronie — św. Stanisława Bpa; 4) koloru białego z malowanym obrazem M. B. Karmiącej, po drugiej stronie — monogramem maryjnym; 5) koloru białego z haftowanym obrazem M. B. Królowej Polski, fundacji mieszkańców Stróżówki; 6) koloru białego z haftowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, fundacji mieszkańców Ropiczy Polskiej; 7) koloru czarnego z malowanym obrazem M. B. Bolesnej, po drugiej stronie — Pana Jezusa w Ogrójcu.

Kapliczki i figury: 1) w Gorlicach, przy ul. Krętej kaplica fundowana podczas najazdów szwedzkich z prośbą o opiekę nad miastem; wewnątrz znajduje się nowszy obraz malowany na płótnie przedstawiający Pięć Ran Chrystusa; 2) w Gorlicach, przy ul. Mickiewicza „na moście” murowana kaplica pod wezw. św. Jana Nepomucena z obrazem M. B. Karmiącej; 3) w Gorlicach, na dziedzińcu szpitala kamienna figura M. B. Różańcowej, fundowana w r. 1932 przez Józefę Serwańską na podziękowanie za odzyskane zdrowie; 4) w Gorlicach, przy ul. Kościuszki 60 we wnęce domu figura Najśw. Maryi Panny; 5) w Gorlicach, przy ul. Bieckiej 52 we wnęce domu obraz M. B. Częstochowskiej; 6) w Gorlicach, przy ul. Stróżowskiej murowana kapliczka, wewnątrz obrazy M. B. Nieustającej Pomocy i św. Rodziny; 7) w Gorlicach, przy ul. Stróżowskiej 58 na ścianie domu obraz Matki Boskiej Tuchowskiej; 8) w Gorlicach, przy ul. Stróżowskiej kapliczka murowana a w dolnej framudze obraz M. B. Bolesnej; 9) w Gorlicach, przy ul. Blich 2 na ścianie domu medalion z Sercem Maryi; 10) w Gorlicach, przy ul. św. Magdaleny kaplica murowana pod wezw. Chrystusa w Ogrójcu a w niej obrazy M. B. Różańcowej i Niepokalanej; 11) w Gorlicach, przy ul. Pocieszka drewniana kapliczka z obrazem M. B. Różańcowej, fundacji Leopolda Szczerby z 1954 r.; 12) we wsi Sokół, koło tartaku drewniana kapliczka oszklona z obrazem oleodrukowym M. B. Ostrobramskiej; 13) koło drogi „do Rozboju” drewniana kapliczka z Ukrzyżowaniem, Maryą i św. Janem; 14) przy drodze do Dominikowic drewniana kapliczka oszklona z obrazem P. Jezusa Ukrzyżowanego i M. B. Bolesnej. Podobno kiedyś dwaj sąsiedzi prowadzili tu między sobą spór o topolę stojącą na pograniczu ich posiadłości. Piorun uderzył w drzewo i rozłupał je na dwie części.

³⁸ Tomkowicz: Powiat gorlicki s. 252.

Sąsiedzi pogodzili się i na tym miejscu wystawili krzyż; 15) na realności Mieczysława i Felicji Mroczków „koło dworu” murowana kapliczka z 1934 r. ufundowana jako podziękowanie za wyzdrowienie sparaliżowanej Felicji; przedstawia Chrystusa Ukrzyżowanego i figurę Maryi Panny oraz obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem; 16) w Stróżówce, przy drodze „na Kogutki” porcelanowa figura ze Świętą Rodziną; 17) za szkołą w kapliczce z 1956 r. dwie figurki Maryi; 18) koło szkoły w murowanej kaplicy obraz M. B. Częstochowskiej.

Parafianie uczęszczają na odpusty do Tuchowa i Dębowca.

Specjalną formą kultu Matki Boskiej są tutaj tzw. „Maryjki”. W latach 1707—1712 panowała w mieście i okolicy zaraza. Celem odegnania zarazy odprawiano uroczystą nowennę do Niepokalanego Poczęcia Maryi Panny. Ponadto dziewczęta noszące imię Maria obchodziły granice parafii, śpiewając pieśni ku czci Maryi. Zaraza ustała. Na tę pamiątkę corocznie przed świętem Niepokalanego Poczęcia odprawia się w kościele uroczysta nowenna. W ostatnim jej dniu wprowadza się procesjonalnie do kościoła procesję dziewcząt ubranych na biało z liliami i płonącymi lampkami w rękach jako nawiązanie do ewangelicznych mądrych dziewic. Otaczają one ołtarz Niepokalanej i w czasie sumy śpiewają chóralnie pieśni ku czci Niepokalanej³⁹. Ceremonie te opisał również Wincenty Pol przebywający kiedyś w Gliniku Mariampolskim⁴⁰.

66. GORZEJOWA (pow. Jasło)

Parafia istnieje od 1936 r. Kościół drewniany z murowanym prezbiterium pod wezw. św. Grzegorza zbudowany w tymże roku.

W ołtarzu bocznym malowany na płótnie obraz Zaślubin Maryi Panny. W drugim bocznym ołtarzu malowany na płótnie obraz Niepokalanej, ze stojącym przed nią Chrystusem w chłopięcym wieku.

Feretry: 1) malowany obraz M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie św. Józef z Dzieciątkiem; 2) drewniana figura M. B. Bolesnej; 3) drewniana figura M. B. Różańcowej; 4) drewniana figura Matki Boskiej w koronie.

Chorągwie i szandary: 1) koloru białego z haftowanym obrazem Maryi wśród aniołów i napisem: „Wielbij Panno moja Pana”, po drugiej stronie z monogramem Maryi i napisem: „Racz nam dać Pani, byśmy Cię zawsze chwalili”; 2) koloru białego z haftowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Antoniego; 3) koloru czerwonego z haftowanym obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 4) koloru białego z haftowanym obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 5) koloru białego z malowanym obrazem Nieustającej Pomocy, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa.

Kapliczki i figury: 1) w Gębiczynie murowana kapliczka z malowanym obrazem Maryi; 2) w Gębiczynie drewniana figura Maryi.

W parafii istnieje bractwo Różańca Świętego. Wierni uczęszczają na odpusty do Tuchowa a jeszcze liczniej do Dębowca.

³⁹ Teksty pieśni znajdują się w miejscowym archiwum parafialnym.

⁴⁰ W. Pol: Wit Stwosch, poemat z pomników historycznych XV w. „Poezje”. Lwów 1875 s. 84 n.

57. GOSPRZYDOWA (pow. Brzesko)

Parafia istnieje od drugiej poł. XIII w. Kościół drewniany pod wezw. św. Urszuli zbudowany w r. 1697. Odpust obchodzony jest na uroczystość Narodzenia Panny Maryi.

W ołtarzu głównym poświęconym Maryi znajdują się dwa obrazy posiadające opinię łaskami słynących. Pierwszy, typu M. B. Częstochowskiej, z wielkimi odchyleniami od pierwowzoru, malowany na desce na przełomie XVI i XVII w. Z dawna był czczony jako cudowny, gdyż już w r. 1698 Stanisław Wolski akademik krakowski napisał o nim wiersz łaciński stwierdzający, że obraz ten niegdyś krwawymi łzami płakał i dlatego nabożeństwo do niego skuteczne jest na rozmaite trudności i cierpienia⁴¹. Księga łask obrazu istniała od r. 1773 lecz zaginęła w latach 1826—1833. Liczne wota skonfiskował w r. 1810 rząd austriacki⁴². Drugi obraz, podobny do poprzedniego, kopia obrazu M. B. Bocheńskiej, naznaczony jest napisem: „Obraz cudowny Najświętszej Panny Maryjej, który jest w Bochni koło Krakowa. Ten obraz wielkimi cudami słynie z dawna i proszącym cześć i sławę przywraca, w rozpaczycie ucieczkę, w chorobach wybawieniem za przyczyną Panny Najświętszej Pocieszycielki umierającym”. Na odwrocie obrazu data 1700. Jest to przykład genealogii kultowych obrazów. Wzorowany na obrazie Częstochowskim obraz z Bochni stał się już autonomicznym obrazem lokalnym i z kolei dał wzór obrazowi z Gosprzydowej, czczonemu znowu jako obraz M. B. Gosprzydowskiej. Ponadto w przypadku Gosprzydowej nastąpiło rzadkie zjawisko scalenia dwu obrazów jako „M. B. Gosprzydowskiej” i to tak, że czczone obydwa obrazy zamieniły role, wskutek czego drugi obraz stał się obecnie zasadniczym obrazem Gosprzydowskim. Fakt ten powoduje jednak trudność w ustaleniu, któremu obrazowi należy przypisać dawniejsze wota i łaski. Obecny główny obraz został odnowiony w r. 1952, ozdobiony srebrną sukienką a ołtarz zaopatrzony instrumentem grającym melodię „Serdeczna Matko”, fundowanym przez parafianina Juliana Klubę.

Co roku przybywa do Gosprzydowej procesja z Zakliczyna na podziękowanie za uratowanie większej grupy ludzi przejeżdżającej przez Dunajec promem, który zerwał się z liny. W archiwum parafialnym są zeznania ludzi otrzymujących łaski. Obraz posiada wszelkie dane, aby był uroczystie koronowany. Z tytułu obrazu kościół posiadał w r. 1954 przywilej sanktuarium maryjnego.

Kościół otrzymał w r. 1889 polichromię, w której m. in. są sceny: Niepokalanego Poczęcia, Zwiastowania, Nawiedzenia, Narodzenia i Wniebowzięcia.

Feretry: 1) z malowanym na blasze obrazem M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — M. B. Kalwaryjskiej (poł. XIX w.); 2) z drewnianą figurą Niepokalanej, wykonany ok. 100 lat temu przez miejscowego ludowego rzeźbiarza; 3) z drewnianą figurą Niepokalanej, wykonany na pocz. XX w.; 4) z malowanym na dykcie obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa.

⁴¹ Por. S. Piskorski: *Sacratissima Dei Matris Reginae Poloniae majestas. Cracoviae 1698.*

⁴² O. Fridrich: *Historie cudownych obrazów* s. 468—471.

Choraǳwie i sztandary: 1) z malowanym obrazem M. B. Rózańcowej; 2) z malowanym obrazem M. B. Niepokalanej; 3) z malowanym obrazem M. B. Gosprzydowskiej.

Na białym ornacie z r. 1957 umieszczono haftowany obraz *Piety*.

W Muzeum Diecezjalnym w Tarnowie znajduje się tryptyk (nr. inw. 151) z początku XVI w. Przedstawia zwiększoną Świętą Rodzinę. Na kamiennej łąwie siedzą Maryja i św. Anna z małym Chrystusem pośrodku, z tyłu za nimi stoją św. Józef, św. Joachim oraz legendarni małżonkowie Anny Kleofas i Salomas. Na skrzydłach otwartych św. Zofia z córkami, męczeństwo św. Urszuli i uczta u Szymona (brak jednej kwatery) a na odwrocie — Chrystus w Ogrójcu, koronowanie Chrystusa i Ukrzyżowanie⁴³.

W Gosprzydowej—Rotowskie stoi murowana z kamienia kaplica pod wezw. Wspomożenia Wiernych z polichromią przedstawiającą tajemnice radosne i bolesne Maryi Panny oraz bitwę pod Lepanto; ufundowana w r. 1952 na parceli L. Gojca i Mariana Mardosza przez tamtejszych mieszkańców jako błagalne wotum o opiekę w czasie często tutaj występujących burz i gradów.

Kapliczki i figury: 1) w Gosprzydowej, na realności Władysława Wójtowicza kamienna figura M. B. Zwycięskiej fundowana w r. 1884 przez ob. Górskiego, dziedzica z Gosprzydowej; 2) niedaleko od niej — kapliczka z malowanym na blasze obrazem M. B. Częstochowskiej z r. 1890; 3) dwie niedawno postawione gipsowe figury Niepokalanej.

W parafii istnieje bractwo Rózańca i Szkaplerza. To ostatnie złączone było z obrazem Matki Boskiej czczonej również jako M. B. Szkaplerzna. W miejscowym archiwum przechowuje się księgę ze spisem członków tego bractwa, do którego należą również wierni z okolicznych parafii.

W czasie odślaniania obrazu zgromadzeni śpiewają:

Witaj nam, witaj Gosprzydowska Pani,
serca do stóp Twych składamy Ci w dani.
Witaj nam, witaj Matko Jedyna,
Ciebie witamy, Salve Regina.

(3 zwrotki).

Legenda głosi o przyniesieniu obrazu w czasie wielkiej powodzi. Tradycja mówi o wielkich powodziach zagrażających kościołowi. Świadczyłoby o tym stare koryto rzeki znajdujące się tuż koło kościoła. Kiedy rozpoczęto budowę kościoła, ktoś siwym koniem zwoził nocą nagromadzone w przysiółku Rotowskie, znajdującym się na wzgórzu, drzewo na miejsce, gdzie obecnie stoi kościół⁴⁴.

Ludność, uważając swój kościół za miejsce cudowne, uczęszcza rzadko do Kalwarii i Częstochowy.

⁴³ Łuszczkiewicz: Sprawozdanie z wycieczki naukowej w lecie 1891 roku. W: „Spraw. KHS PAU”. T. 5: 1896 s. 116; Lepszy: Muzeum Diecezjalne w Tarnowie s. 325 fig. 326; Kopera: Średniowieczne malarstwo w Polsce s. 211 fig. 184; S. Zahorska: Dzieje malarstwa polskiego. W: „Wiedza o Polsce”. Warszawa 1932 s. 115; Walicki: Malarstwo polskie XV wieku. Warszawa 1938 s. 166 n. tabl. 82; Malarstwo. W: „Sztuka Sakralna w Polsce”. Warszawa 1958 s. 343 il. 106.

⁴⁴ Archiwum Parafialne w Gosprzydowej. Kronika parafii G.

68. GÓRA MOTYCZNA (pow. Dębica)

Parafia wikaria, przynależna do parafii w Straszęcinie, istnieje od r. 1958. Kościół parafialny drewniany pod wezw. Chrystusa Króla zbudowany w r. 1946.

W bocznym ołtarzu znajduje się oleodrukowy obraz M. B. Nieustającej Pomocy. Na ołtarzyku przyściennym oleodrukowy obraz Matki Boskiej z Zawady.

Jeden feretron gipsowy M. B. Niepokalanie Poczętej.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru zielonego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej; 2) koloru białego z malowanym obrazem M. B. Wniebowziętej; 3) koloru czarnego z malowanym obrazem M. B. Bolesnej.

Na terenie parafii znajdują się dwie kapliczki z figurami drewnianymi Matki Boskiej i jedną gipsową.

W parafii istnieje bractwo Szkaplerza i Różańca św.

Śpiewa się dwie pieśni lokalne:

1) Już Marya w niebo wzięta,
Matka Boska, Pani święta,
Od aniołów wywyższona
i na tronie posadzona.

(3 zwrotki).

2) Królowej Korony Polskiej
szczerze dziękujemy,
najświętsze Twoje stopki
całować pragniemy.

(3 zwrotki).

W maju pod figurami Maryi śpiewa się rozmaite pieśni, nabyte kiedyś u dziadów na odpustach i jarmarkach, szczególnie o cudownych obrazach w Gietrzwałdzie, Gidlach, Odporyszowie, Tuchowie, Częstochowie, o wydarzeniach historycznych np. pielgrzymkach do miejsc świętych przed wyprawą wiedeńską, budujące opowiadania np. o ptaszku pustelnika śpiewającym Zdrowaś Marya itp.⁴⁵

Wierni uczęszczają na odpusty do Tuchowa, Odporyszowa, Częstochowy a zwłaszcza do Zawady k/Dębicy.

69. GÓRA ROPCZYCKA (pow. Ropczyce)

Parafia istnieje od drugiej poł. XIV w. Kościół murowany pod wezw. św. Jakuba Apostoła wybudowany w r. 1950 na miejsce drewnianego sprzed 1683 r.

W ołtarzu bocznym pod wezw. Matki Boskiej znajduje się kopia obrazu M. B. Nieustającej Pomocy, sprowadzona z Rzymu w 1907 r. Obraz otaczany jest wielką czcią, co wyraża się w prywatnym odmawianiu Litanii Loretańskiej przez inwokację: „Matko Boska Nieustającej Pomocy módl się za nami”.

W archiwum parafialnym jest dokument Stolicy Apostolskiej zezwalający na obchodzenie odpustu ku czci Nieustającej Pomocy w niedzielę przed tą uroczystością. Przy obrazie jest 30 wotów.

Obrazy i rzeźby: 1) malowany na płótnie w 1796 r. przez Jakubowskiego obraz Matki Boskiej w koronie z Dzieciątkiem; 2) malowany na płótnie w r. 1809 obraz M. B. Różańcowej; 3) malowany na płótnie w XVIII w. obraz Świę-

⁴⁵ Teksty pieśni znajdują się w posiadaniu miejscowego księdza proboszcza.

tej Rodziny; 4) oleodrukowy obraz M. B. Dobrej Rady; 5) drewniana figura M. B. Bolesnej; 6) gipsowa figura *Piety*.

W oknie kaplicy witraż Serca Panny Maryi.

Feretry: 1) drewniana figura Niepokalanej; 2) drewniana figura M. Boskiej w koronie; 3) malowany na blasze obraz M. B. Leżajskiej, po drugiej stronie — św. Franciszka przed Ukrzyżowanym; 4) drewniana figura M. B. Bolesnej z XIX w.; 5) oleodrukowy obraz M. B. Dobrej Rady; 6) gipsowa figura *Piety*.

Chorągwie i sztandary: 1) z malowanym na płótnie obrazem M. B. Nieustającej Pomocy, po drugiej stronie — św. Franciszka z Asyżu; 2) z malowanym na płótnie obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 3) z haftowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — Królowej Nieba; 4) z malowanym obrazem M. B. Niepokalanie Poczętej (sztandar dawnego K. S. M. Ż.); 5) z malowanym na płótnie obrazem Serca Maryi; 6) z malowanym na płótnie obrazem Serca Maryi Panny, po drugiej stronie — Dzieciątka Jezus z Sercem; 7) z malowanym obrazem Maryi wyzwalającej dusze z czyśćca.

W Zagorzycach znajduje się kaplica mszalna z ołtarzem i obrazem malowanym na papierze Serca Maryi Panny, przywiezionym pod koniec XIX w. z Rzymu.

Kapliczki i figury: 1) w Górze Ropczyckiej, koło kościoła rzeźba kamienna Niepokalanej z XIX w., odnowiona w r. 1954; 2) w Górze Ropczyckiej, w ogrodzie rodziny Koleboków kamienna rzeźba Serca Maryi z 1955 r.; 3) w Górze Ropczyckiej, w ogrodzie Błażeja Wozowicza kapliczka z figurą drewnianą służącą niegdyś w kościele jako feretron; 4) w Górze Ropczyckiej fundowana w r. 1863 przez Wojciecha i Katarzynę Rogów kapliczka z obrazem M. B. Piękarskiej; 5) w Gnojnicy, na realności Marii Magdoń kapliczka z poł. XIX w. z figurą Maryi Królowej Polski; 6) w Gnojnicy, koło szkoły kamienny postument z poł. XIX w. z figurą Niepokalanej; 7) w Gnojnicy figura z masy pochodząca z XIX w. przedstawiająca postać M. B. Bolesnej. Na terenie parafii znajduje się 12 innych kapliczek i figur gipsowych lub obrazów oleodrukowych z tematyką maryjną.

Przy kościele istnieje bractwo Różańca św.

Parafianie uczęszczają z pielgrzymkami do Leżajska i Zawady k/Dębicy.

70. GÓRA ŚW. JANA (pow. Limanową)

Parafia istnieje od XIX w. Kościół murowany pod wezw. Ścięcia św. Jana wybudowany w r. 1913, na miejsce drewnianego pochodzącego z XVI w., spalonego w r. 1885.

W bocznym ołtarzu znajduje się drewniana figura Matki Boskiej.

Na ścianie obraz malowany na płótnie Matki Boskiej z Dzieciątkiem, z XIX w.

Feretrony: 1) z malowanym na płótnie obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Antoniego; 2) drewniana figura M. B. z Lourdes.

Sztandar z malowanym na płótnie obrazem M. B. Niepokalanej, po drugiej stronie — Orła Białego.

W Górze św. Jana—Porębczyn, na realności Emila Cichowskiego stoi kaplica mszalna z r. 1847, posiadająca wewnątrz obraz M. B. Karmińcej z 1 poł. XIX w.⁴⁶

Przy kościele istnieje bractwo Różańca św.

Parafianie uczęszczają na odpusty do Kalwarii Zebrzydowskiej.

71. GÓRKI (pow. Mielec)

Parafia istnieje od r. 1930. Kościół murowany pod wezw. Serca Pana Jezusa wybudowany w r. 1949.

W ołtarzu bocznym znajduje się gipsowa figura Niepokalanej.

Na ścianie kościoła zawieszono oleodrukowe obrazy Matki Boskiej Częstochowskiej i Tuchowskiej.

Istnieją dwa feretrony z obrazami Matki Boskiej.

Na jednej chorągwi znajduje się obraz Matki Boskiej.

Kościół posiada bardzo szczupłe wyposażenie, ponieważ zostało ono zniszczone w czasie działań wojennych w latach 1944/45.

W parafii istnieje bractwo Różańca św.

Parafianie uczęszczają na odpusty do Odporyszowa.

72. GRABNO (pow. Brzesko)

Parafia erygowana w r. 1947. Prowizoryczny kościół pod wezw. Serca Maryi zbudowany w r. 1945.

W głównym ołtarzu znajduje się obraz malowany w r. 1948 przez Serednickiego z Tarnowa przedstawiający Serce Maryi.

Na ścianach kościoła znajduje się: 1) malowany na płótnie obraz z XIX w. przedstawiający M. B. Częstochowską a pochodzący z kościoła w Wojniczu; 2) oleodrukowy obraz M. B. Bolesnej; 3) oleodrukowy obraz M. B. Nieustającej Pomocy; 4) gipsowa figura M. B. Fatimskiej.

Feretrony: 1) z malowanym na desce obrazem M. B. Częstochowskiej i napisem: „Pod Twoją obronę uciekamy się”, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa i napisem: „Najśw. Serce Pana Jezusa zmiłuj się nad nami”; 2) z malowanym na desce obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa (bez napisów); 3) ludowa rzeźba M. B. Niepokalanej; 4) ludowa rzeźba M. B. z Lourdes.

Sztandary i chorągwie: 1) koloru różowego z malowanym obrazem Serca Maryi i wyhaftowanym napisem: „Niepokalane Serce Maryi bądź naszym zbawieniem”, z drugiej zaś strony — św. Stanisława Kostki z napisem: „Św. Stanisławie módl się za nami” — rok 1948; 2) koloru zielonego z malowanym i haftowanym obrazem M. B. Częstochowskiej oraz napisem: „Pod Twoją obronę uciekamy się”, z drugiej strony — Orła Polskiego; 3) z jednej strony koloru białego i malowanym obrazem M. B. Nieustającej Pomocy oraz napisem: „Matko Boska Nieustającej Pomocy, opiekuj się nami”, z drugiej czerwony i obrazem Serca Pana Jezusa oraz napisem: „Najśw. Serce Jezusa zmiłuj się nad nami”; 4) koloru białego z malowanym obrazem M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — Świętej Rodziny.

⁴⁶ Por. Dutkiewicz: Powiat limanowski s. 188.

Kapliczki i figury: 1) w Grabnie, na realności Anny Golonkowej kamienna figura z XIX w. przedstawiająca Matkę Boską z Dzieciątkiem Jezus; 2) w Grabnie, na gruncie rodziny Kołodziejów kamienna figura z XIX w. przedstawiająca M. B. Różańcową; 3) w Grabnie, na polu Józefa Przeklasy kamienna figura z XIX w. przedstawiająca M. B. Wniebowziętą; 4) w Grabnie, na realności rodziny Przeklasów, przy drodze z Grabna do Łysej Góry, figura M. B. z Lourdes; 5) w Milówce fundacji Jana Kozłowskiego kamienna figura Niepokalanie Poczętej.

Parafianie uczęszczają z pielgrzymkami najczęściej do Tuchowa, mniej licznie do Kalwarii Zebrzydowskiej i Odporyszowa a sporadycznie do Częstochowy.

73. GRĘBOSZÓW (pow. Dąbrowa Tarnowska)

Parafia istniała przed r. 1325. Kościół murowany pod tytułem Wniebowzięcia został wzniesiony w r. 1651.

W ołtarzu głównym znajduje się malowany na płótnie obraz Madonny z Dzieciątkiem pochodzący z XIX w. i nazywany tutaj Matką Boską Gręboszowską. Dawniej był tu inny czczony obraz Matki Boskiej, który jako nazbyt zniszczony usunął z kościoła proboszcz ks. Kahl. Rozgoryczeni parafianie ufundowali wtedy obecny, namalowany w Tarnowie według dawnego wzoru. Przy obrazie znajduje się 50 wotów. Z racji tego obrazu kościół posiadał w r. 1954 przywilej sanktuarium maryjnego. Za obrazem, we wnęce umieszczono figurę wykonaną w r. 1877 z białego marmuru przedstawiającą Madonnę z Dzieciątkiem.

W bocznym ołtarzu znajduje się pochodząca z XIX w. figura Serca Maryi. Na szczycie ołtarza obraz M. B. Częstochowskiej z XIX w. W bocznej kaplicy ołtarz pod wezw. św. Anny a w nim obraz św. Anny Samotrzeć.

Na dwu witrażach przedstawienia Wniebowzięcia i M. B. Częstochowskiej z napisem: „Krolowo Korony Polskiej módl się za nami”. Witraże wykonane w XIX w. w firmie Żeleńskich.

Feretry: 1) drewniana figura Serca Maryi; 2) drewniana figura M. B. z Dzieciątkiem; 3) gipsowa figura M. B. Wniebowziętej; 4) płaskorzeźbiony w drzewie obraz św. Anny Samotrzeć, po drugiej stronie — dwu apostołów.

Chorągwie i sztandary 1) koloru białego z malowanym na płótnie obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Niepokalanej wśród aniołów; 2) koloru zielonego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej i napisem: „Krolowo Korony Polskiej módl się za nami”, po drugiej stronie — Orła Białego i napisem: „Żywią i bronią”; 3) koloru białego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Stanisława Kostki; 4) koloru czarnego z malowanym obrazem M. B. Bolesnej i napisem: *Mater Dolorosa*, po drugiej stronie — św. Michała Archanioła.

Na białym ornacie znajduje się haftowany obraz Niepokalanej i napis: „Pod Twoją obronę uciekamy się”.

W Borusowej znajduje się murowana kaplica mszalna z 1860 r. W ołtarzu umieszczono obraz M. B. z Dzieciątkiem oraz figurę Maryi. Znajdują się tu

również dwa feretrony: 1) z malowanym ludowym obrazem M. B. z Dzieciątkiem pochodzącym z XIX w.⁴⁷; 2) drewniana figura Niepokalanej.

Kapliczki i figury: 1) w Gręboszowie figura Matki Boskiej; 2) w Karsach figura Matki Boskiej; 3) w Kozłowie figura Madonny Dobrej Nadziei; 4) w Lubiczku figura Matki Boskiej; 5) w Lubiczku figura Matki Boskiej; 6) w Uściu Dunajeckim, na skrzyżowaniu dróg Siedliszowice—Otfinów i Opatów—Świerada, kapliczka z podobizną Matki Boskiej; 7) w Woli Żelichowskiej, na realności Tomasza Lizaka znajduje się kapliczka fundowana w r. 1894 przez Andrzeja i Jadwigę Stoliców z obrazem Matki Boskiej; 8) w Woli Żelichowskiej figura Matki Boskiej. Istnieje tradycja, że wiele z tych kamiennych figur rzeźbił w drugiej połowie XIX w. brat ówczesnego proboszcza ks. Otowskiego.

Przy kościele istniało od dawna Towarzystwo Niepokalanego Serca Maryi⁴⁸.

Wierni darzą specjalnym kultem miejscowy obraz w głównym ołtarzu. Śpiewają oni lokalną pieśń:

O Maryjo, nieb Królowa,
Matko nasza, witaj nam.
Tyś Patronką Gręboszowa,
nas do niebios prowadź bram.

(4 zwrotki).

Ponadto w pieśni Gwiazdo śliczna wspaniała wkładają słowa „Gręboszowska Maryja”. Prócz tego uczęszczają licznie na odpusty do Odporyszowa i Tuchowa. Wielu stara się, by bodaj raz w życiu pojechać na Jasną Górę. Istnieje zwyczaj zaczynania wielu prac rolnych i domowych w soboty jako dni Matki Boskiej.

74. GROBLA (pow. Bochnia)

Parafia istnieje od 1909 r. Kościół murowany pod wezw. Imienia Maryi wybudowany w r. 1909.

W bocznym ołtarzu pod wezw. M. B. Bolesnej znajduje się figura *Piety*. W ołtarzu bocznym M. B. Różańcowej jest drewniana rzeźba tego samego tytułu.

W jednym z witraży znajduje się Wniebowzięcie Maryi.

Feretrony: 1) z malowanym na blasze obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Stanisława Bpa; 2) z malowanym na płótnie obrazem Świętej Rodziny, po drugiej stronie — św. Teresy od Dzieciątka Jezus; 3) z płaskorzeźbionym obrazem M. B. Nieustającej Pomocy, po drugiej stronie — św. Marii Magdaleny; 4) z drewnianą figurą Maryi Wniebowziętej; 5) z drewnianą figurą Maryi Niepokalanie Poczętej; 6) z drewnianą figurą Serca Maryi.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru białego z malowanym obrazem Maryi Niepokalanej, po drugiej stronie — św. Stanisława Kostki; 2) koloru niebieskiego z malowanym obrazem Maryi z Dzieciątkiem, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 3) koloru białego z malowanym obrazem M. B. Bocheńskiej, po drugiej stronie — św. Teresy od Dzieciątka Jezus; 4) koloru białego z malowa-

⁴⁷ D u t k i e w i e z: Powiat dąbrowsko-tarnowski s. 136.

⁴⁸ Karta Towarzystwa Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w parafialnym kościele w Gręboszowie, przyjętego do Towarzystwa Najświętszego i Niepokalanego Serca Panny Maryi w Rzymie u ś-go Wawrzyńca roku 1862. Tarnów 1890.

nym obrazem Wniebowzięcia Panny Maryi, po drugiej stronie — Świętej Rodziny; 5) koloru zielonego z malowanym obrazem Nieustającej Pomocy, po drugiej stronie — M. B. Różańcowej; 6) koloru biało-czerwonego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Floriana (sztandar straży pożarnej); 7) koloru zielonego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — Orła Białego; 8) drugi sztandar taki sam; 9) koloru czarnego z malowanym obrazem Maryi pod krzyżem, po drugiej stronie — Panna Jezusa na krzyżu; 10) koloru czarnego z malowanym obrazem M. B. Bolesnej, po drugiej stronie *Ecce Homo*.

Na białym ornacie umieszczono haftowany obraz M. B. Wniebowziętej. Na monstrancji znajdują się wizerunki M. B. Częstochowskiej, M. B. z Lourdes, Świętej Rodziny oraz M. B. z Dzieciątkiem z napisem: *Virgo Mater*. Na jednym kielichu wizerunek Niepokalanej, na drugim — Maryi w koronie, z lilią w ręce.

Kapliczki i figury w Grobli: 1) kapliczka z obrazem oleodrukowym M. B. Częstochowskiej; 2) kapliczka z oleodrukowym obrazem M. B. Częstochowskiej; 3) kapliczka z drewnianą figurą Madonny z Dzieciątkiem; 4) kapliczka z drewnianą figurą Maryi z Dzieciątkiem; 5) kapliczka z drewnianą figurą M. B. z Dzieciątkiem; 6) kapliczka z drewnianą figurą M. B. z Dzieciątkiem; 7) figura kamienna Niepokalanej; 8) figura M. B. Różańcowej; 9) figura M. B. z Dzieciątkiem; 9) figura M. B. z Dzieciątkiem; 11) figura M. B. z Dzieciątkiem; 12) figura M. B. z Dzieciątkiem. Wszystkie figury pochodzą z ostatnich dziesiątek lat.

Przy kościele istnieje bractwo Różańca i Szkaplerza Św. Śpiewa się pieśń lokalną:

Mieszkańcy ziemi i wy, co niebiosy
górne dzierzycie, zlećcie wdzięczne głosy,
imię Maryi sławiąc w uniesieniu,
imię po Boskim najświętsze imieniu. (9 zwrotek).

Parafianie uczęszczają z pielgrzymkami częściej do Okulic i Bochni, rzadziej do Kalwarii i Częstochowy.

75. GROMNIK (pow. Tarnów)

Parafia istniała już przed r. 1346. Kościół drewniany pod wezw. św. Marcina wybudowany przed r. 1750. Drugi odpust obchodzony jest w uroczystość M. B. Różańcowej.

Kościół polichromowany w r. 1900 z przedstawieniem figuralnym Maryi Niepokalanie Poczętej.

W bocznym oltarzu znajduje się malowany na płótnie obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem pochodzący z XVIII w. i pokryty sukienką srebrną i pozłacaną.

W zakrystii znajduje się malowany na płótnie ludowy obraz M. B. Saletyńskiej z r. 1846. Nad drzwiami do zakrystii — obraz M. B. Nieustającej Pomocy. Pod dzwonicą malowany na płótnie obraz M. B. Bolesnej.

Feretry: 1) z malowanym na papierze obrazem Serca Maryi, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa; 2) figura z masy M. B. Różańcowej; 3) figura Maryi Niepokalanej.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru białego z malowanym obrazem M. B. Różańcowej, po drugiej stronie — św. Józefa z Dzieciątkiem; 2) koloru czerwonego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — św. Antoniego; 3) koloru niebieskiego z malowanym obrazem M. B. Nieustającej Pomocy, po drugiej stronie — świętego biskupa.

Na dwu białych ornatach znajduje się wyhaftowane przedstawienie popiersia i całej postaci Maryi. Na dzwonie znajduje się napis: „Królowej Polski — parafia Gromnik 1956/7”.

Kapliczki i figury: 1) w Gromniku, na realności Stanisława Sowy znajduje się murowana kapliczka z figurą Matki Boskiej; 2) w Gromniku, postawiona w 1912 r. przez Józefa Tileńskiego, zrobiona z masy figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem; 3) w Gromniku, na gruncie Felicji Wiśniowskiej kamienna figura Matki Boskiej z połowy XIX w.; 4) blisko niej, koło drogi inna kamienna figura Maryi z Dzieciątkiem; 5) w Chojniku, przy drodze kapliczka z figurą M. B. Różańcowej; 6) w Golance kamienna kapliczka z pocz. XIX w.; posiada wewnątrz małą figurę Matki Boskiej a na zewnątrz małe popiersie Maryi.

W Muzeum Diecezjalnym w Tarnowie znajduje się ołtarzyk domowy pochodzący z XVIII w. z obrazkiem Matki Boskiej (nr. inw. 115).

Przy kościele istniało od r. 1726 Arcybractwo Różańcowe z ufundowaną przez Krzysztofa Wielopolskiego prebendą⁴⁹. Parafianie uczęszczają z pielgrzymkami częściej w dniach 2—9 lipca do Tuchowa, rzadziej do Częstochowy i Kalwarii Zebrzydowskiej.

76. GRÓDEK (pow. Gorlice)

Parafia istnieje od r. 1913. Kościół murowany pod wezw. Serca Pana Jezusa zbudowano w 1914 r.

W bocznym ołtarzu pod wezw. M. B. Bolesnej znajduje się figura M. B. Niepokalanej z 1938 r., zasłaniana w październiku malowanym w 1940 r. obrazem M. B. Różańcowej a na dzień 15 września malowanym na płótnie obrazem M. B. Bolesnej.

W małym przyściennym ołtarzyku znajduje się obraz M. B. Nieustającej Pomocy sprowadzony z Rzymu w r. 1911.

Na ścianach zawieszono obrazy: 1) M. B. Nieustającej Pomocy; 2) M. B. Bolesnej.

Feretryony — drewniane figury: 1) Niepokalanej; 2) Świętej Rodziny; 3) M. B. z Dzieciątkiem i 4) św. Józefa.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru białego z malowanym obrazem M. B. Niepokalanej, po drugiej stronie — św. Katarzyny; 2) koloru białego z malowanym obrazem Niepokalanej, po drugiej stronie — św. Stanisława Kostki; 3) koloru białego z malowanym obrazem M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — Serca Pana Jezusa.

Na białym ornacie haftowany obraz M. B. Niepokalanej.

W Gródku, koło rodziny Molów znajduje się kamienna kapliczka z figurą M. B. Niepokalanej Poczętej.

⁴⁹ Ks. St. Kureza b: Historia parafii i kościoła w Gromniku. Rps.

Przy kościele istnieją bractwa Różańca Wiecznego i Żywego. Parafianie uczęszczają na odpusty częścię do Tuchowa, poza tym do Kalwarii Zebrzydowskiej, Dębowca i Biecza.

77. GRYBÓW (pow. Nowy Sącz)

Parafia istnieje od r. 1340. Kościół murowany pod wezw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej wybudowany w r. 1910.

W bocznym ołtarzu pod wezw. Matki Boskiej znajduje się obraz Madonny z Dzieciątkiem znany i czczony jako „Matka Boska Przedziwna”. Jeszcze w starym kościele z XVI w. znajdował się w jednym z ołtarzy obraz wspomniany w wizytacji parafii z r. 1608, malowany według typu wschodniego (ruskiego)⁵⁰. W r. 1655 spłonął częściowo kościół⁵¹ i zapewne wymieniony obraz, stanowiący środkową część ołtarza szafkowego. Wymalowany w stylu bizantyjskim ok. 1700 r. obecny obraz tzw. Matki Boskiej Przedziwnej stanowi najprawdopodobniej nawiązanie do spalonego obrazu, o czym świadczy tradycja i dawny jego kult. Istnieje nawet legenda, że obraz ten jedyny ocalał z pożaru. Po spaleniu kościoła obraz znajdował się przez pewien czas w kościele św. Bernardyna. Przed wojną został odnowiony oraz przy udziale biskupa tarnowskiego Franciszka Lisowskiego uroczystie wprowadzony do kościoła i umieszczony w obecnym miejscu. Z racji tego obrazu posiadał kościół w r. 1954 przywilej sanktuarium maryjnego.

W innym bocznym ołtarzu znajduje się płaskorzeźbiony obraz *Piety* pochodzący z XVIII w. Do końca drugiej wojny światowej znajdował się w murowanej kaplicy koło mostu kolejowego „na Furtce”, gdzie kilka razy w roku odprawiała się msza św. Obraz był darzony specjalnym kultem, o czym świadczyły liczne wota. W czasie działań wojennych kapliczka została zniszczona, wobec czego ołtarz i obraz przeniesiono do kościoła parafialnego.

W trzecim ołtarzu znajduje się płaskorzeźba przedstawiająca Zwiastowanie a w czwartym — obraz Nieustającej Pomocy.

Obrazy na ścianach: 1) malowany na płótnie obraz M. B. Królowej Polski; 2) malowany na płótnie obraz *Piety* z XVIII w.; 3) malowany na płótnie obraz M. B. Różańcowej; 4) w zakrystii — malowany na desce obraz M. B., kopia obrazu z Domostawic; 5) malowany na desce obraz M. B. z Dzieciątkiem, typu bizantyjskiego z XVI w.

Feretry: 1) malowany obraz M. B. Szkaplerznej, po drugiej stronie — M. B. Różańcowej, pochodzący z XVIII w.; 2) malowany obraz M. B. Bolesnej, po drugiej stronie Serce Jezusa, pochodzący z XVIII w.; 3) figura M. B. z Dzieciątkiem; 4) figura Serca Maryi Panny; 5) figura M. B. Apokaliptycznej; 6) figura M. B. z Dzieciątkiem.

Chorągwie i sztandary: 1) koloru czerwonego z malowanym obrazem Zwiastowania, po drugiej stronie — św. Józefa z napisem: „Cech Rzemieślniczo-kupiecki w Grybowie 1797—1939”; 2) koloru czerwonego z malowanym obrazem

⁵⁰ Arch. Kap. Metrop. Krak. Wizytacja dek. bobowskiego z r. 1608 s. 125; „Altare structuram habet planam, deauratam cum imaginibus B. V. M. more Ruthenico depictam; superius—imagine Assumptionis Beatae V. M., latera parva, quae clauduntur cum imagine Petri et Pauli”.

⁵¹ Tomkowicz: Powiat grybowski s. 113.

M. B. Częstochowskiej, po drugiej stronie — Orła Białego; 3) koloru niebieskiego z malowanym obrazem Wniebowzięcia i napisem: „Trzeci Zakon św. Franciszka”, po drugiej stronie — św. Franciszka i napisem: „Bóg mój i wszystko”; 4) koloru czarnego z malowanym obrazem *Pięty*, po drugiej stronie — Chrystusa Ukrzyżowanego; 5) koloru czarnego z malowanym obrazem M. B. Szkaplerznej; 6) koloru czarnego z malowanym obrazem Matki Boskiej wyzwajającej dusze z czyśćca.

Parafia posiada zbiory obiektów sztuki kościelnej umieszczonych w muzeum parafialnym na plebanii. Wśród nich znajduje się obraz przechowywany dawniej w spalonym podczas ubiegłej wojny kościele św. Bernardyna⁵², pochodzący prawdopodobnie z nieistniejącej kaplicy św. Anny znajdującej się kiedyś na cmentarzu św. Bernardyna⁵³. Obraz powstał po r. 1517, w którym wybudowano wymienioną kaplicę, i reprezentuje typ zwiększonej Świętej Rodziny, podobnie jak przedstawienia z Gosprzydowej i Zarzecza. Prócz tego znajdują się tam dwie ikony z XVI i XVII w.

W Muzeum Narodowym w Krakowie znajduje się rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem stojącej na półksiężycu z ok. 1490 r. (nr. inw. 10316). Rzeźba ta stała do 1899 r. w kruchcie dawnego kościoła parafialnego⁵⁴.

Kaplice mszalne: 1) w Białej Niżnej, przy domu generalnym ss. dominikanek murowana kaplica z bocznym ołtarzem i obrazem Niepokalanej; 2) w Białej Wyżnej drewniana kaplica Serca Pana Jezusa z bocznym ołtarzem i obrazem Maryi Assunty, malowanej w r. 1936 przez s. Salezję Płonczyńską, urszulankę z Tarnowa; 3) w Podjaworzu koło Ptaszkowej drewniana kaplica z obrazem Matki Boskiej.

Kapliczki i figury: 1) w Grybowie przy ul. Turystycznej, na realności Antoniego Rodaka kapliczka z obrazem M. B. Szkaplerznej; 2) na tzw. „Czerwonym Potoku”, na polu Kazimierza Tymbalskiego kapliczka z obrazem M. B. Szkaplerznej; 3) w Grybowie, na gruncie Władysława Kroka kapliczka z figurą Niepokalanej; 4) w Białej Wyżnej fundowana przez Piotra Dziedziaka w 1956 r. kapliczka z obrazem Matki Boskiej; 5) w Siółkowej fundowana w 1863 r. kapliczka ku czci M. B. Ostrobramskiej.

Przy kościele parafialnym istnieją bractwa Różańca i Szkaplerza Św. Śpiewa się następujące pieśni lokalne:

- 1) Matko Przedziwna, Grybowska Pani,
patrz, u stóp Twoich klęczą poddani;
serca Ci swoje w darze przynoszą,
i o Twe łaski pokornie proszą. (11 zwrotek).
- 2) Od srebrnych we mgłach hal
do Białej modrych fal,
wśród wzgórz i niw i drzew
rozlega się nasz śpiew. (5 zwrotek).

Obrzędy ludowe: W uroczystość M. B. Gromnicznej, przynosząc z kościoła do domu gromnice upala się ich płomieniem trochę włosów domownikom, aby

⁵² Tomkowicz, jw. s. 117 fig. 6; Kopera, jw. s. 211 fig. 184.

⁵³ Wizytacja dek. bobowskiego z r. 1608 s. 138: „Altare structuram habet simplicem, planam cum imagine S. Annae materterae et Joanne Eleemosynario”.

⁵⁴ Por. Tomkowicz: Powiat grybowski s. 113 fig. 4.

ich Marya strzegła od wilków. Dym po zgaszeniu gronicy wypuszcza się drzwiami na pole. Wianki z ziół, zboża i owoców święcone w uroczystość M. B. Zielnej, po przyniesieniu do domu, kładzie się na cały dzień w kapuście. Następnie zboże z nich miesza się z ziarnem, które wysiewa się w polu a ziele kładzie gospodarz pod pierwszą zaoraną skibę.

Parafianie uczęszczają na odpusty do Tuchowa i Kalwarii Zebrzydowskiej, rzadziej do Częstochowy. Coraz silniej rozwija się miejscowy kult Maryi Przedziwnej⁵⁵.

---

⁵⁵ Por. Ks. Wł. Wojtoń: Nowenna do Matki Najświętszej pod wezwaniem „Przedziwnej” w jej słynącym łaskami obrazie w kościele parafialnym w Grybowie. Nowy Sącz 1941.